

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Évforduló.

Budapest, szeptember 10.

(v.) A gyémántherceg siremléke mellett szomoruan ballagott el az aranyshivű asszony. Verőfényes dél ragyogott körülötte, de lelkében sötét bánat gomolygott. Voltak örömei, elhervadtak. Voltak álmái, szétfoszlottak. Voltak reményei, semmivé lettek. És szívében mindezeknek a helyét elfoglalta a fájdalom. A legmélyeségebb, a legfájdóbb fájdalom. Fájdalom, melynek elapadtak a könnyei, mely irtózik a vigasztalástól, mely némán és szüntelenül sajog, — a halálában sebzett léleknek belső elvérzése az ilyen fájdalom.

Az aranyshivű asszony szomoruan ballagott el a gyémántherceg siremléke előtt. Ide vágyakozott ő, erre a csodaszép tájra, ahol olyan jól esik szótlanul szomorkodni. A távból tündéri sugárzással köszöntötte egy ezüstkoronás óriás: a Montblanc. S ősi hervadásról, méla elmúlásról suttogott neki sejtelen üzeneteket a Salève felől jövő szél. De ő ügyet sem vetett sem a ragyogó hőmezőkre, sem a szellősusogásra, hanem csak andalgott a kék tó partján némán, fájdalmasan. Lágyan zsongó hajjain a kék viznek ott ringott egy fehér hajó. Arra felé tartott a szomorú asszony. Arra akarta rávinni a maga mérhetetlen, mondhatatlan bánatát. Aki mindent elvesztett az életben, azon a hajón még megtalál valamit, amit megbecsülhet: egy zugocskát, ahol elrevezethet azon, ami volt a multon, amely tele volt mosolygó biztatással, de aztán meghalt s hiába öntöznéd könnyeiddel, hiába költögetnéd sóhajjal, zokogással, vagy istenkáromló panaszszal, vissza nem jön az többé soha.

Aki feledni akar, az ne szálljon arra a hajóra; annak nem jó hely az. De aki ra-

gaszkodik fájó emlékeihez, aki a gyönyörök egy óceánjáért nem adná cserébe azt a sajgást, mely annál drágább, mentül erősebben égeti a szívet, annak az egész világon nem kínálkozik jobb menedék. A kék hullámokon simán siklik tova ez a fehér hajó; a balsó parton viruló kertek tarkállnak világoszöld erdők és szelid lejtőkön nyújtózkodó szőlők között, holott a jobb parton a szavójai hátárhégyek zord sziklafalai sötéten és meredeken nyulnak a tóba: — a két part a derűs mult és a fájdalmas jelen szimbóluma... A fedélzetén négy muzsikussal merengő akkordokat a szívekbe. Furcsa zenekar. A négy hangszer: két hegedű, egy hárfa s egy fuvola. S a zenéjük arról a földről szól, ahol a citrom virul s ahol csöndes ligetben fehér csarnok áll s a fehér csarnokban márványszobrok néznek szánakozva egy szomorú leányzóra. És felzokog a hárfa és felsír a fuvola és a lélek velük csendül és a kék viz felett elsuhan a fájó melódia. A távolban pedig ott fürdik a tóban egy régi várnak fakó falzata: Chillon! Évszázadok óta porrá lett szívnek halhatatlanná lett bánata viharzott valaha e várban; s mintha a Mignon románcába belesívöltene most a byroni panasz: my hair is gray, but not with years...

Ezt a hajót kereste a szomorú asszony, a mi édes királynénk, a mi fájdalmas Erzsébetünk. Talán épp arra gondolt ballagtában, hogy neki is van egy csöndes ligete, rajta pálmák árnyában fehér csarnok, s a fehér csarnokban szánakozó tekintetű márványszobrok. De ő nem állhatta tovább a szobrok faggatását; ah, ne kérdezze az ő bánatát senki sem. És eljött ide, Chillon közelébe, ahhoz a testvéréhez, aki meghalt már évszázadokkal ezelőtt. Eljött megmondani neki, hogy van még szív, amely elbírja az elviselhetetlen

gyötrelmet, hogy van még fej, amelyet nem az évek száma tett fehérré. Talán ezeket gondolta épp, mikor egy táviró pózna mellől hozzá suhant valaki s egy acélrúspoly furódott a szívébe. Még egy végsőt sajdult a kinokhoz szokott szív s az égbe szállt a világ legboldogtalanabb asszonyának a lelke. Ezt a végső, megváltó fájdalmat is némán tűrte el. A haladónak nem volt egyetlen panasza szava, sőt egyetlen sóhajtása sem. A halottnak sápadt ajkán pedig megtelepedett egy kifürkészhetetlen rejtelmű, bánatosan boldog mosoly...

Feléd fordul szerető emlékezésünk e gyásznapon, jóságos királyasszonyunk. Ugylőn, amint megfogadtuk ravatalodnál: nem haltál te meg, hanem új életre, örökké virulóra, hervadást nem ismerőre támadtál fel szíveinkben. Az a vigyorgó ördög, akinek gyáva gyilkja leterített, csak fájdalomid bilincseiből oldotta ki lelkedet. De ami voltál s ami benned volt, az nem enyészhetett el, hanem diadalmaszkodott a halálon. Bájaiddal, bajaidal itt élsz velünk, köztünk, bennünk. Szeretünk még most is, és szeretni fogunk mindenha. Mert jó voltál hozzánk és szenvedtél érettünk és velünk. Fantáziánk lepattantja koporsódnak zárait s elibénk varázsol a te szelid szépségedben, a te magasztos bánatodban. Álmainkon átsuhan a te ragyogó alakod s emlékedtől meglendül érzésünk és megtermékenyül gondolkodásunk. Szeretettel szólunk rólad gyermekeinknek, ezek átadják az édes, a szent hagyományt a maguk ivadékaiknak s így száll majd a beléd vetett hit s a hozzád való ragaszkodás nemzedékről nemzedékre. Mink magunk már rég porladni fogunk sirjainkban, s te még mindig élni fogsz örökké üdén, egyre sugárzóbban a magyar nép regéiben s danáiban. Ki vigasztalónk voltál a szenvedés napjaiban, ki oltalma-

T Á R C A.

A divat filozófiája.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Pekár Gyula.

II.

PÁRIS.

Nem kevesebb, mint harmincöt élő eleven korjelene van a Palais du Costumenek és a lovagkornál kezdi Félix ur a legpazarabban kifejteti művészetét. Az antik világtól valami áthághatlan fal választ el bennünket, de itt, a hogy a XII., XIII., XIV. és XV. századok benső életébe bepillantunk, itt azt érezzük, hogy ezek voltaképp már mi vagyunk s a dolog annál közelebből érdekel. Festőien tarka e lovagok öltönye s mégis ebből lett a mi szalonkabátunk, — a modern divat ebből a szép viseletből rútult az az örökös gyászruhává, a miben ma járunk. De hogyan? A divat fejlődése itt is csak a történeti események fejlődésének a mása. Ugyanaz az evolúció, mely a lovagkor szabad szenvedélyű hőseiből a mai falanszterbe való háziállatot, a szavazó polgárt csinálta, az csinálta abból a festői és egyéni öltönytől unalmas és egyforma szalonkabátot.

Szinte érezzük e középkori jelenetek mögött a véres háborúk tombolását, a talpig vasas lovagok ütközésének hevét. Elhat az még ide is, a várak e benső világába: a külső veszedelemtől nyomott és ünnepélyes idebent a levegő. Nem mese ama daliásabb korok nyers ünnepélyessége és ceremóniás volta. A modern világ udvariassága lehet már könnyed és ünnepélyességtől ment, mert ma már nincsenek többet azok a fékevesztett szenvedélyek, melyeket csak a legmervebb ceremóniák voltak képesek letartani. Azok a vadabb emberek darabosan, nehezen érintkeztek s

többet nem lehetett kívánni tőlük, mint azt, hogy ha egymást látták, hát bizonyos komoly merevséggel tartózkodjanak indulataik kitörésétől. Ez a merev tartózkodás az a bizonyos ünnepélyesség: ez volt ama korok udvariassága még a benső életben is. Amit mi ma „pathetikus pose”-nak gúnyolunk, mert többé nem igaz, valóság volt az akkor... Nézzék e gothikus palota tróntermét. Az aranyoszlovsz baldakin alatt a lilíomos széles királyi széken Kasztíliai Blanka ül, Franciaország kormányzója; balkezét előtte térdelő királyi fia, az ifjú Szent Lajos vállára teszi, jobbajával pedig gyermekmennyét, az ábrándos provánszi Margitot szorítja magához. Más volna a mai polgári fejedelemek megatartottsága, közvetlenebb, könnyedebb volna az — viszont azonban ilyen ceremóniás és merev mindennapi ruhákban ezek a mai fejedelemek se tudnának valami könnyen mozogni. Ezek a ruhák a mozdulatok egész más kategóriáit tételezik fel s azok az emberek épp azért jártak ilyen ünnepélyes öltözetben, mert ünnepélyes mozdulataiknak ez megfelelt. Oh de felséges egy viselet! A XIII. században vagyunk, már mennyi változás a XII. századbéli komor kereszt és troubadours hitvese óta! A nagy Renaissance derengő világa kezdi már megnyitni a lelkeket s ezzel együtt — hogy úgy mondjuk — az öltözeteket is. A térdelő ifjú Szent Lajosnak a keresztetek csuszászterű talárla valami ezer lilíomtól himes lovagi felöltővé válik. Kinyílik elől s az ujjai is végig fel vannak hasítva: az alatta levő brokát ruha tűnik elő s kezd mindinkább érvényesülni. Hát a nő? A troubadours várurnőjének alakja, mint említők, még egészen eltűnt apácai szabású öltönye szégyenlős redői közt: itt a két királyné természetét még mindig kolostori fehér ruha takarja el, sőt Kasztíliai Blanka fejét valami fejedelem-asszonyi lepel is borítja, — de a provánszi Margit karjai már brokátosan szabadulnak ki az apácai köntös alól! Ugy látszik a nő testrészei kö-

zül a kart szabadtíja fel a divat leghamarabb: ezt meri a formás és szűk brokát alatt az asszony legelőször megmutatni. Ami természetes is, mert ez mégis a legdiskrétebb tagja... De ezután a női test már rohamosan függetleníti magát az egyházi szigor alól s a hölgyek nemsokára sokkal több kíváncsot bájít fognak megmutatni, — majd nem mindent, amit felöltözve csak meglehet mutatni. Egy XIV. századbéli remek goth palota erkélyén kacagva és kacsingatva ülnek az akkori párisi asszonyok. A templomnak csuscsiv rózsái mögött galambokkal, virágokkal és egyszerű csodalovakkal himes az erkélyszalon fala s ennek színeiben meglepő pompával rajzolódik ki a hét dáma alakja. Nyilván valami lovagi tornajátékot néznek és nagyszerűen mulatnak... Nyoma sincs többé rajtuk a nehéz kolostori köntösnek, testhez álló öltönyük szabadon mutatja természetük hajlását és derekuk mély kivágását hermelin szegélyezi. Mindnyájuk fejét a „hennin” fedi, az a cukorsüveg, forma magas bársonydisz, mely aranynyal, gyöngyvel és drágakövekkel volt fedve s melyről bokáig lógott le a köré tekert fátol. Némelyiknek nemesek egy ilyen szarva van a fején, hanem kettő: a kettős fátolok hatása még szebb. A haját ez a divat egészen eltakarja; amint a krónikások mondják, sokan előre leborotválták halántékukról a rebellis tineseket, csakhogy a férfiak valahogy meg ne lássák... Csudálatos: a szeméremérzék sarkpontja úgy látszik állandóan változik az emberi testen! A mohamedán nők egész testüket megmutatják, csak az areukat nem: ezek a középkori hölgyek előbb csak a hajukat láttatták és semmi egyébbet, most meg ugyiszólván minden bájaikat kiteszik a férfiszemnek, csak a hajukat nem mutatnak a világért sem... A felszabaduló nő első divatörültségei ezek a „hennin”-ek, de csakhamar meg fogja találni ő az egysúlyt. Mily művészi pompával s mily önérzetesen jelenik meg már a XV. század lovagi tornaünnepélyein!

zónk voltak, mikor ellenünk fordult az egész világ, ki elűzte csüggedéseinket biztatással, ki reményre serkentettél, mikor a végzet keze súlyosodott reánk: halhatatlanná lettél e nemzet hálás imádata révén, dicső Erzsébetünk! Hősnője a szenvedésnek, vértanuja a szeretetnek, örömek vetője, fájdalom aratója: kimondhatatlan szeretettel áldozunk szent emlékednek most és mindenkoron. Amen.

BELFÖLD.

Tisza Kálmán beszámolója. Nagyváradról telegrafálják, hogy Tisza Kálmán szeptember 20-ikán tartja beszámolóját. Tisza Kálmán erről már értesítette a nagyváradi szabadelvű pártot, amely holnap ülést tart a fogadtatás dolgában.

Egy főherceg, aki Strossmayeret üdvözl. Zágrábról táviratozzák, hogy Lipót Szalvátör főherceg Strossmayer püspöknek 50 éves püspöki jubileuma alkalmából üdvözlő táviratot küldött. Ugy látszik, Lipót Szalvátör főherceg nem tud arról a kemény dorgálásról, amelyben a király Strossmayer Belovárott részesítette. Talán csak nem akarta a diakovári püspököt a király ellenében rehabilitálni?

Új gyorstüzelő ágyúk. Biztos forrásból arról értesülünk, hogy a budapesti tüzérségi dandárnak egy századosa, ki már hetek óta a gyorstüzelő ágyúk átvétele céljából Bécsben tartózkodik, még a hét folyamán az új mintájú ágyúk próbatüzeivel érkezik Budapestre. Mihelyt az itteni helyőrség tüzérségi tisztjei és legénysége az új ágyúk kezelését elsajátították, a lögyakorlatok azonnal végbemennek, a mi október hó folyamán várható. A csapatoknak kipróbálás végett már átadott ágyúk csövei acél-bronzból valók, az a hír tehát, hogy kénytelenek voltak ágyúink részére az öntött acélt választani, nem felel meg a valóságnak. A gyorstüzelő ágyúknak egy-egy ütege a mostani nyolc ágyú helyett hat ágyúból áll, egy-egy ágyú kezelésére a mostani nyolc ember helyett ötre lesz szükség.

Weisz Berthold és választói. Baróthról táviratozzák nekünk: Weisz Berthold országgy. képviselő tegnap délután nagy kísérettel Nagy-Ajtáról ide érkezett. A képviselőt Miklósvárt és Kőpecen a választókörzség nagy ünnepélyességgel fogadta. Ötven lovas kísérte ide a képviselőt, aki tegnap déltájt tartotta a Korona-vendéglő udvarán beszámolóját, amelyet ezekre menő tömeg hallgatott végig. Este Weisz Berthold iszteletré háromszáz terítékű banket volt. A felkö-

Felséges jelenetek ezek. A viadalelőtti napon vagyonk s ott sétálnak a hölgyek az ünnepi sátorban, melynek pompás függönyei közt a díjak vannak kiállítva. Balra sorakoznak egymás mellett a jelentkező lovagok pajzsai, koronás és címerjelvényes sisakjai és díszes láncdái. A dámkák testéhez szorosan simul oda az aranyvirágos brokát, hasított ujjak földig érnek s hermelinek derekukból mint egy lilom nyílik ki hókeblük és válluk. Egész a szemükig szélesedő kontyukat dus aranyháló fogja össze, melyre kis ékszerkorona nehezedik. Egy herold vezeti őket s magyarázza nekik, hogy melyik sisak kié. Ha valamelyik ur ellen kifogásuk van, elegendő megérteniük a sisakját, hogy pellengérré állítsák őt... Oh hatalmas már az asszony nagyon! A következő jelenetben láthatjuk, az egykori zsarnok a győztes lovag képében mint térdel előtte, hogy vitézsége díját átvegye tőle. Minden drágaságok felett mi a legnagyobb díj? A hölgy esküje... Gyakran, ha a bírák nem tudnak megegyezni, hát a hölgyek ítélszékéhez fordulnak döntésért.

A Renaissance dalás és művésies lendülete látszik meg e kor divatján. Vége a középkor vak buzgalmának, nem vetik meg többé a testet. Ezer év múltán felfedezik az antik szoborvilágot s ilyen szoborszerűen érvényesíti az alakot s az izmok játékát. Így jártak a Botticelli florencei nemesei, a Luca Signorelli és Godoma szép ifjai. A szűk bársonykeze és a testhez álló nadrág tökéletesen kiemeli idomaikat, úgy hogy a ruha dacára is úgy néznek ki mint az olimpiadok athlétái... Egyáltalában sajátságos törvénye az a divatnak, hogy a nagy lendületű, dalás korok mind szűk ruhákban járnak, a hanyatló lusta századok pedig hasas, bő öltözetekben. Van ennek magyarázata: az ilyen dalás korok embereinek vannak izmaik s szeretik természetüket s ereijüket

szöntök során lelkesen öltették Száll Kálmán miniszterelnököt és a kormányt. Ma Baconba és vidékére utazott Weisz Berthold és utjában mindenütt zajosan ünnepelte a lakosság.

A jaslói hadgyakorlatok.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Jasló, szeptember 10.

Ausztria és Magyarország katonái körei Jaslóra, a kicsiny, de szépfekvésű galíciai városkára fordítják mátló fogva a figyelmüket. A modern épületekben bővelkedő helység kedvező stratégiai helyzete következtében oly nagystílű hadgyakorlatok színtere a napokban, amilyenek csak ritkán szoktak tartatni. A jövő idők hadvezérei, a vezérkar, valamint a közigazgatási közegek számára, ez az egyedüli alkalom arra, hogy a hivatásbeli kötelességeiket labóruhoz hasonló helyzetben megismerhessék; ezért helyeznek oly nagy súlyt e gyakorlatokra. A monarchia észak-keleti részében Tarnow-Rzeszow-Sanok-Bártfa közötti területen gyűlekeztek össze a magyar hadotik hadtestnek és a három galíciai hadtestnek csapatai az ideai hadgyakorlatokra, amelyek tekintettel az akcióból kerülő erőkre, az eddigiek között a legjelentékenyebbeknek mondhatók. Mig 1897-ben Byalistok mellett (Oroszországban) összesen csak 156 zászlóalj, 220 lovaszázad, 74 üteg 596 ágyúval gyakorlatozott, addig a mostani galíciai hadgyakorlatoknál 168 zászlóalj, 96 lovaszázad, 68 üteg, kerek számban 100.000 ember, 15.000 lovas és 68 üteg 572 ágyúval vesznek részt. Hasonló nagy hadgyakorlat 1893-ban Albrecht főherceg vezénylete alatt volt Kőszegnél.

Ezuttal báró Beck tábornagy, a vezérkar főnöke viszi a fővezényletet a legfőbb hadur rendelkezései szerint.

A záró hadgyakorlatok ma szeptember 10-ikén megkezdődtek. Ma reggel már mindkét fél lovassága felderítő szolgálatot teljesített. Délben 12 órakor kezdődött a két fél harcszerű viszonya, mely a hadgyakorlatok végeig, vagyis bezárólag e hó 15-ig tart.

Mint döntünk minden hadtest- és hadosztály-parancsnokságnak egy-egy tábornoka szerepel kellő számu vezérkari tiszttel; azonkívül Zrencinben Klobus altábornagy, Josefstadti hadtestparancsnok négy tábornokkal, négy ezredessel (köztük Ferdinánd főherceg) és egy századosal; Jedliczeben gróf Uexküll-Ghylenband bécsi hadtestparancsnok hét tábornokkal (köztük Ottó főherceg), 5 ezredessel (köztük Ferenc Saluator főherceg) és egy századosal. A tartalékos döntnökök közt rendelkezésre állanak Lobkowitz herceg, budapesti hadtestparancsnok is.

A hadgyakorlatokon résztvesznek: Rainer főherceg, Windischgrätz és Reinländer csapatfővezetők, báró Fejérváry és báró Welsersheimb honvédelmi miniszterek, báró Kriehammer közös hadügyminiszter, báró

látatni a ruha alatt is. Nem szölok a görögökről, kik a legtesthezállóbb ruhában, vagyis a saját bőrük meztelenségében jártak, de nézzék meg a XV. század nagyon is testhez álló és karesu vasöltözeit. Itt vannak a Renaissance említett dalái, kiknek korában az emberi életérő a legszabadabban tombolt. Tart a férfiaság és lendülete az egész XVI. századon át, — mit látunk a XVII-ben? Vége az erőnek e gyengülő korbán, a Wallenstein-divatban nincs többé se termet, se váll. Borgia Cézár és a többi condottierek ugyancsak karesu legények voltak, — nézzük a XVII. század hőseit: Gusztáv Adolfnak, a harmincéves háború generálisainak s a XIV. Lajos marsalljainak már ugyancsak van hasuk s nincs válluk. A divatot mindig a többség csinálja s ez csak azt bizonyítja, hogy a többség ekkor ilyen volt. Hát a XVIII. század? Itt az élvhajászoknak már hasuk is alig van többé: a rokokó marquis-viselet azoknak a dekadens, filigrán kéjenceknek az aranyos eleganciája, akik már csak táncolni és bókólni tudnak. Mikor a forradalom után a férfiaságnak egy új korszaka köszönt be, — nézzék, mily daliásan karesu megint a Napoleon paraszt marsalljai festői szűk egyruhaikban. Az Empire volt a világ legutolsó hősi lendülete, ami férfiviselet dolgában azóta volt s főleg ma van, az nem művészi divat többé, hanem gyászos szövetekbe zárt szorgos rejtegetése a satnya emberi testnek.

És itt aztán hallatlan pompával követik egymást a Renaissance XVI. század jelenetei. Egy gazdag velencei palota előtt leng a gondola a vízen (valóságos vizen!) s a patricius asszony udvarlójával méltóságosan száll bele. A velencei divat káprázatos látjuk itt, azt a tovább fejlesztett és izlésebb bizantinizmust, ami a nőből a szerelemnek olyan esodaszép játékszerét csinálta... Az „aranytábori” jelenetében tanui vagunk annak az ünnepélynek, melyen I. Ferenc francia és VIII. Henrik angol király, nemkülönben e két nemzet hölgyei felül akarták mulni egymást, a

Bechtolsheim zágrábi hadtestparancsnok, gróf Paar csapatfővezetők, a honvéd főparancsnok képviselőiben Bolla altábornagy adlítás, végül 6 felsége vendégei: György bajor herceg, báró Feilitzsch bajor főhadnagy, Cutene olasz alezredes és Litte lovas százados és Wardrop ezredes (Anglia), Bülow lovas százados (Németország), Don José Centano (Spanyolország), Ralop (Oroszország), Del Masro (Olaszország), Antonie (Szerbia) alezredesek; Esmarco (Románia), Narif bég (Törökország), báró Posen (Svédország) őrnagyok és Laguiche marquis százados (Franciaország) katonai attasék.

A hadsereg főhadiszállás, a hadtest fő- és hadosztály-törzs hadiszállások szintén majdnem hadijerőjű létszámban állítottak össze. Az első (nyugati) hadsereget Galtz Antal tábornagy, przemysli hadtestparancsnok, a második (keleti) hadsereget báró Waldstätten tábornagy csapatfővezetők vezénylik. Tartalékosok behívása által a csapatok létszámát fel-emelték s a csapatokat lehetőleg harcszerű élmezéssel, löszerekkel és egyéb felszereléssel látták el. A csapatnál három napra való hus van. Az élmei készleteket meghatározott helyeken összegyűjtik és a hadműveletet kezdetével a csapat után szállítják; a szükséges élelmzési raktárak és tábori kemencék felállítását a hadtestparancsnokságok kötelessége lesz. Minden önálló csapatparancsnoksághoz vezérkari tiszteket osztanak be mint tudósítókat, akik a hadgyakorlat terepének nagy kiterjedése miatt különösen az első napokban a hadgyakorlat fővezetőségének tájékozása végett első sorban a távirót kell hogy használják. A gyakorlat fővezetősége a három elkülönített döntnökösparttal telefonösszeköttetésben áll. Mindkét hadseregnek van tábori légjáós osztálya 6 tiszttel, 87 emberrel, 40 lóval, a szükséges vonattal, egy sárkány léggömbbel és tartalék felszereléssel, mely többi 120 gázal töltött üvegből és megkötő készülékek ellátott gömbölyű léggömbből áll.

A hadgyakorlati vezetőségnek egy könnyű és egy négyüléses személyszállító automobil-kocsija van; mindenik hadsereg-parancsnokságnak egy könnyű motorkocsi, minden hadtest-főhadiszállásnak pedig — a tizedik kivételével — egy-egy teherszállító automobil áll rendelkezésére. A tábori posta-intézetek a levelek és pénzküldemények továbbítását a szokott módon teljesítik a szolgálatot; szóval minden rendelkezést megtettek a végből, hogy e nagystíli manőverek egy modern követelményeknek, mint a harcszerű jellegnek megfeleljenek.

Jasló, szeptember 10.

Az utóbbi napok eszései után, amelyek a környeket járhatatlansággal fenyegették, ma pompás idő volt, amely megkönnyítette a felderítő szolgálat megkezdését. Jaslóban abból nem sokat láttak; csak 9 órakor vonult át a helyiségen a nyugati hadsereg egy dragonos ezrede és 12 órakor egy gyalogezred.

fényüzésben. A krónikások szerint a francia nők diadalmaskodtak brit szomszédnőik felett, bár ezek már akkor is francia divat szerint öltözködtek... a milliókba kerülő ünnepély különben azzal végződött, hogy mind a két király leitta magát, biroka kelt, s az izmos Ferenc hatalmasan földhöz vágta Henriket... A nő itt már a Renaissance büszke asszonya, ki a férfi teljes hódolatát fogadja. Dereka kezd szivalakura nyulni s a brokát szoknya ezer ráncba szedve omlik le csipőre. Korona helyett már kis bársony kalapot tesz a fejére, melyen megjelennek a színes tollak. Atmegyünk a III. Henrik korabeli utca fantasztikus bucsuján, meglessük Medici Katalint, amint méregkeverőnővel s kártyavetőekkel van táncban s végül a ceouvresi kastély remek építészetű erkélyén rajtakapjuk a híres szép Gabrielle d'Estréest, amint egy rózsát nyújt az alant ellovagoló IV. Henrik királynak. A galáns király a roueni csatából vágatott el tizenhét éves kedveséhez egy eskőért... A „Belle Gabrielle”-nél már a Stuart Mária csipkegallérlóján vagunk. A következő képben aztán a büszke Medici-gallért látjuk a nő nyaka fölé tornyosodni: maga Medici Mária királyné, a IV. Henrik második felesége áll előttünk teljes koronázási díszben, — úgy a hogy híres képen Porbus megfestette. Palástja és szoknya véges végig arany Bourbon-liliomoktól himes.

Nos, itt a divat egy lényeges forradalma előtt állunk. Az a pillanat ez, midőn a XVII. század elején a hatalma tudatára ébredt nő teljesen diadalmaskodik a férfi felett. A férfi esodalkozva veszi észre, hogy az asszony mekkorát nőtt árnyékában s egy perere fellázad ellene. De többé nem durva erőszakkal igyekszik alátvetni. Magával egyenrangú lénnyek látja, olyan valakiné, akit nem nyugdíhozhat le többé barbár parancsszavával, hanem akit érdemes meghódítani. Saját fegyverével, a szerelemmel akarja megtörni. Valóságos ellenséget lát benne, — nos, e pillanatban lép fel a spanyol Don Juan... Szenved az asszony tőle, de azért tovább halad diadalmas

A város teljes lobogódíszszel várja ő felségét, aki ma éjjel érkezik. Érdekes, hogy a díszítésknél sok helyt használták a magyar címet. Ő felsége az éjszaka hátralevő részét a vasúti kocsiban tölti, kora reggel fogadja a hadgyakorlat fővezetőségének üdvözlését és azután vasuton Jedicébe utazik, ahol kíséretével együtt lóra száll.

Amint említettük, a gyakorlatokon a magyar csapatok közül a kassai (VI.) hadtest vesz részt a 39. honvédegyalghadosztályal. A magyarországi tisztek közül itt vannak: báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, báró Tallián őrnaggyal, Bolla altábornagy Braun alezredessel és Vaszary huszárszázadossal Bihar vezérőrnagy, továbbá herceg Lobkovits hadtestparancsnok, gr. Szirmay lovasszázadossal, Jekelfalussy hadgy. miniszteri osztályfőnök és Rubint Dezső és Reich Árpád főhadnagyk, a két utóbbi a hadgyakorlatok fővezetőségéhez van beosztva.

Ő felsége csak holnap délbán a gyakorló térről való visszatérése után foglalja el szállását, amely egyik szerény középületben van. A biztonsági szolgálatot az utóbbi hetek eseményei miatt sokkal kiterjedtebb mértékben és sokkal szigorúbban szervezték, mint a hagyományoknál szokták, de azért igazolványokat a legliberálisabb módon adnak ki.

Jásló, szeptember 10.

A hadgyakorlatok alatt ma sajnálatos szerencsétlenség ért három kitűnő tábornokot, akik mint döntőbírók szerepelnek ott. Bihar, Steffan János és Kolawa György vezérőrnagyok hajtottak a gyakorlaton, közben lovaik a szemben rohanó automobilból megbokrosodtak és kocsijuk felborult. Mind a három tábornok megsérült, Steffan vezérőrnagy a legsúlyosabban, mert bordatörést szenvedett. A három döntőbíró a szerencsétlenség következtében a vezérkar póttagjaival kellett helyettesíteni.

Bécs, szeptember 10.

A király ma délelőtt 10 órakor elutazott a jáslói hadgyakorlatokra. Vele ment Rainer főherceg és György bajor herceg. Ő felsége ma este 7 órakor érkezik Krakóba, ahol a helytartó, a hercegek és más méltóságok fogadják. Jáslóba éjjel 11 óra 49 perckor érkezik az udvari vonat. Holnap reggel ő felsége kihajtat a gyakorlóterre és a pályaudvaron átveszi a Jáslóban összegyűlt katonai méltóságok és a vezérkar jelentését. 12-ikén folytatják a hadgyakorlatokat és másnap nagy fogadás lesz. 14-ikén és 15-ikén a hadgyakorlatok befejeződnek. Vasárnap reggel ő felsége csendes misét hallgat a jáslói plébániatemplomban, délelőtt megvitatják a hadgyakorlatok lefolyását és délután egy órakor visszautazik Bécsbe.

Krakkó, szeptember 10.

Ő felsége átutazása alkalmából a pályaudvaron ünnepiesen feldíszítették és kivilágították. A pályatest mentén több diadalkaput állítottak fel. Az udvari

pályáján. Megteremtí a szalont. Mit jelent ez? Azt, hogy akkora volt már a hatalma a férfiak felett, hogy ezek örültek, ha — nem a szerelméért — hanem egyszerűen a társaságáért — udvariasan és tiszteletteljesen felkereshették. De hogy állhatott volna be a lovag a XVI. század harci mezében ebbe a szalomba? Szalonszékkel kellett kitalálni. IV. Henrik háborus uralma után aránylag békés évek következtek el Franciaországra s a békében tudvalevőleg elpuhulnak s mindenekfelett — elhízának a hősök. Nincs többé szükség a renaissance-virtusra s szűk kezd lenni nekik a IV. Henrik bársznyekeje. Kigombolják s az alóla előtűnő selyemínget szalagokkal díszítik fel. De-rekuk körül jó magasan rojtos selymövet kötnek. A szűk renaissance trikó fölé bő bársznybugyogót eresztenek s szintén szalagokkal kötik át a térd felett. De otromba eszmében csak nem járhatnak a szalomban, hát levágják a szarát s íme — fehérharisnyásan, félepipőben áll előttünk a Louis XIII. gavallér... Ott láthatjuk, amint a pávatánc lépésében kézen fogva vezeti a kor legszebb hetáiráját Marion Delorme-ot, kinek Cinq-Mars, Buckingham, Grammont, a nagy Condé, Richelieu bíborok és maga XIII. Lajos voltak a kedvesei...

Nagy a visszahatás a Renaissance daliassága után: erősen hanyatlak a férfierőre. A nő nem veszt semmit, — hisz az ő szépsége és ereje épp a férfi gyöngeségén táplálkozik... Ő mind egyre szebb lesz. Abban a goblins Louis XIV. teremben, hol a Grand Dauphin rajta kapja a hugait, amint a svájci testőr dobányából pipáznak, — e versaillesi boudoirban már nincs rajta többet paradés, nehéz brokát ruha. Nincs szüksége többet arra, hogy súlyos pompával bizonyítsa hatalmát: ezentul már nőiessége kacér bájaival akar hatni.

vonat megérkezésekor a zenekar a néphimnuszot játszotta. Gróf Pininski helytartó, a kerületi kapitány várta ő felségét. Ő felsége az udvari várterembe ment, ahol az egybegyűlték előtt azon való örömet fejezte ki, hogy ismét Galiciában időzhet. Rendeletére az udvari vonat 10 perccel tovább maradt ott a kitűzött időnél, aztán a király a néphimnusz hangjai és dörgő hoch-kiáltások közt folytatta utazását. Krakó városát az átutazás alkalmából gyönyörűen kivilágították.

Erzsébet királyné emlékezete.

Budapest, szeptember 10.

Finomodik legendává, magasodik szentté a magyar Erzsébet alakja. Második évfordulóján vagyunk már a napnak, mikor a szomorúság feketébe öltöztette az egész országot s immár nem az áldozatra gondolunk, de úgy tetszik, mintha fehér szárnyainak könnyű neszt hallanók, amint a legendás Erzsébet lebeg fölöttünk. A mi szentünk ő, a mi második patrónánk. A fájdalmat szívtá csak ki belőlünk az idő, de a szeretetet, a Hozzá való hajlandóságot még növelte. És mikor az évforduló emlékezőnk reá, teli van a szívünk szeretettel. Olyan szívesen emlékezőnk reá: mi, az egész ország. Mert nemcsak a fővárosban, de a vidék minden zugában mélységes szívvel gondoltunk a nagy királynéra és imába foglaltuk dicsőséges emlékét.

A gyászos nap évfordulóira emlékeztettek fővárosunkban a középületekre kitűzött fekete lobogók és a Budavárba robogó fogatok nagy száma, amelyek a Mátyás-templomban tartott gyászistenmisztetle vitték a kormány tagjait, a katonai és polgári hatóságok képviselőit.

A hivatalos gyászistentisztelet délelőtt tíz órakor kezdődött a budavári koronázó Mátyás-templomban, amelyet erre az alkalomra gyázpompával díszítettek föl. A főhajó közepén állott a királyi ravatal nyolc sor gyertya és kandeláber közt. A ravatalon ott feküdtek Erzsébet királyné koronái, továbbá a spanyol udvari etikett által előírt fehér keztü és nyitott fekete legyező, valamint a csillagkereszt-rend és nagy szalagja. A ravatalon és a templomnak feketével bevont oldalfalain csüngöttek a királyné színes címerei, alattuk e felirással: Erzsébet királyné, született 1837. december 24-én, meghalt 1898. szeptember 10-én.

A ravatal körül a tudományegyetem diszruhás pedellusai alkottak díszőrséget, míg a főhajó hosszában alabárdos koronaőrök álltak sorfalat. A templom előtt Szirmay kapitány és Beniczky felügyelő vezetésével nagyszámú rendőr ügyelt a rendre.

A gyászleppel bevont szentély padsoaraiban ültek jobbra fekete díszmagyarban a megjelent előkelőségek. Ott voltak: Wlassics Gyula, Lukács Béla, Darányi Ignác és Plósz Sándor miniszterek, Tarkovich József államtitkár, Szabó Miklós a Kuria elnöke, Tallián Béla a képviselőház alelnöke, báró Bánffy Dezső főudvarmester, Latkóczy Imre a közigazgatási bíróság alelnöke, báró Gerliczy Ferenc főrendiházi tag, Sélley

Sándor és Molnár Viktor miniszteri tanácsosok, Rudnay Béla főkapitány, Szohner Antal és Gerenday György osztálytanácsosok, Rapaius Rajmund tudományegyetemi és Illosay Lajos műegyetemi rektorok, Hutiray Ferenc az állatorvosi főiskola rektora, Rózsavölgyi Gyula helyettes polgármester, Lung György tanácsnok, Az idegen államok képviselői közül teljes számban voltak jelen: báró Below német, Loufi bég török, Barlovicz György szerb, Cucurau román és Tiller Samu san-marínói főkonzulk. Piettre francia és Della Valle olasz konzulkonk. Teljes számban jelentek meg a budapesti helyőrség tisztjei, élükön báró Steininger és Gaudernak altábornagyokkal, Csesznák, Scheller és Bihar tábornokokkal. A főhajóban foglaltak helyet az Erzsébet nőiskola tanárnői és növendékei és az irgalmasrendű apácák.

A gyászistentiszteleten Vaszary Kolos bíboros hercegeprimás pontifikált fényes segédlettel, melynek tagjai voltak: dr. Kohl Medárd püspök, Walther Gyula kanonok, primási irodaigazgató, dr. Klinda Teofil esztergomi kanonok, Andor udvari pap, Krizsán Mihály szeminariumi kormányzó, dr. Puri Iván tanulmányi felügyelő, számos segédlelkész és növendékpap. A hercegeprimás, aki betegségéből most épült föl, messze hallható hangon énekelte a mise egyes részeit.

Istentisztelet alatt a templomi ének- és zenekar Vavrinc Mór karnagy miséjét adta elő a szerző vezényletével. A magánzólamokat Farkas Ilona, Eril Anna, Juhász Eerenc és Krétsy Károly énekelte.

A gyászistentisztelet tizenegy óra után ért véget.

A királyi palota Szent István kápolnájában ma délelőtt 9 órakor ünnepélyes gyászmisét tartottak, amelyen a királyi várpalota tisztikara teljes számban jelen volt. A szertartást Kanter Károly apátplébános végezte nagy pap segédlettel.

A Ranolder-intézet kápolnájában ma reggel 8 órakor tartották meg a királyné emlékére a gyászistentiszteletet, a tantesztület tagjainak, a vezető apácák és növendékek jelenlétében. A gyászistentiszteletet Krizsán Mihály pápai kamarás a Ranolder-intézet igazgatója tartotta.

A vidéki városokban is áhítatos szívvel emlékeztek meg a templomokban és iskolákban a szomorú évfordulóról.

Bécs, szeptember 10.

Kegyelettel ünnepelte ma Bécs város közönsége Erzsébet királyné halálának második évfordulóját. Már tegnap sok koszorút tettek a királyné sírboltjára a kapucinus kolostor kriptájában. Tegnap délelőtt Lajos Viktor herceg látogatott el a kriptába, imádkozott, mielőtt koszorúját letette. Tegnap délután Neumayer, Bécs város alpolgármestere koszorúta meg a síremléket. A koszorú szalagja Bécs város színeit tünteti föl, s ez a fölírás van rajta: A felejthetetlen császárnénak Bécs birodalmi és székváros. Este a magyarországi koronauradalmak küldöttsége hozott pirosleherző szalagos koszorút a sírboltba.

Csodákozva állunk meg, ilyen fokon a viasz-bábokkal való játék s a szinpadí építészett már magas művészetté válik. És nem is szinpadí papendekli építészett ez: egy valóságos és tökéletes Louis XV. hálószoba, csupa kincset érő eredeti butorokkal és díszítésekkel. Ott fekszik rózsaszín ágában a Watteau-bergére s ennek amorettes baldachinja alatt fogadja petit lever-je vendégeit. A rokokó szerelem temploma ez a diskrét díszű terem s a madrigálok kedves oltára az ágy. Kellem és báj itt minden: az építészettől eltűnnek az erős, férfias vonalak s minden, még a székek aranyos lábai is a női test hajlásait adják vissza. És maga a pástornó? Csupa szalag, csupa illat, csupa csipke... pongyolája valóságos költeménye az ildomos szerelemnek. Tul van ő már azon, hogy bájjai valóságával hasson, a sejtetés és dival művészete: ezerszer annyit sejtet a bergére, mint amennyit földi nő adhat... A szerelmi csábítások tökéletes művésznője ő és inger és csábítás minden betanult mozdulata... Hiszem, hölgyeim, hogy ez a pástornó nem lenne ilyen romlott a maga jószántából, hiszem, hogy a nő mindig jó maradna, ha magára hagynák... De én Istenem, mit tegyen a szegény, mikor neki tetszenie kell s annak az inyen marquisnak már olyan nehéz tetszeni?... Játék ennek a talmi pástornónak az egész élete: játszik szalagos bárányaival s szivtelensége farkasaival, játszik a maga unalmával s kedvesei hazugságaival, játszik Istennel, emberrel, mindennel, ami csak szent e földön. És ha már Isten nem is tudja elveszteni, — a férfial addig fog játszani, míg szerelmes öle helyett egy napon a guillotine alá nem hajtja a fejét... Hívják azt a bergéret Madame de Pompadournak, vagy Madame du Barrynak: a

EDLACH gyógyintézet

Alsó-Ausztria, 15 percrenyre Payerbachtól. Reichenau. Tulajd. nos: Dr. Konrad. Gyógyfürdő, napos, széltől óvott fekvésben, 600 m. mag., a tenger színe fölé emelt. Teljes vizgyógyászati — Intézet gyógytorna számára. — Összes diéta-kurák. — Legnagyobb kényelem. — Rendkívül enyhe évi klíma. — VIII. viadítás. — Egész éven át nyitva. — Edlachi városközi telefon 2. sz. Prospektusai és értekezései szolgálat az igazgatóságnak.

A reggel háromnegyed nyolc órakor csukott udvari kocsai állott meg a kolostor előtt. A király szállott ki belőle. Kiséret nélkül jött s a bejáratnál egyedül Janaschek gárdián fogadta. Az uralkodó a gárdiánál a koporsóhoz sietett s csendesen imádkozott. Imája után megnézte a síremléket. A gárdián elolvasta az uralkodónak az emlék magyar fölrását s a király meglepetten kérdezte:

— Ön magyar ember?
— Nem felség, de hét évig Pozsonyban éltem, ott tanultam meg magyarul, felelte a gárdián.

Egy fehér rózsabokrétát szűtt még a király szemébe:

— Ki küldte ezt?
— Mária Valéria főhercegnő ő fensége.

A gárdián elmondta a királynak, hogy a genfi gyászest óta a hercegnő minden szombaton elküldi a fehér rózsákat anyja koporsójára s még egyszer se mulasztotta el ezt a kegyelmes alkalmat. Negyedóra múlva a király elhagyta a kolostort s a nép az utcán lelkesen megéljenzte.

Ferenc Ferdinánd trónörökös koszorúja ma érkezett meg a kolostorba.

A királyné lelkiüdvéért Bécsben ma két istentiszteletet is tartottak; az egyiket a kapucinusok templomában, a másikat a Hofburg plébánia-templomában. Utóbbin jelen volt ő felsége, a főhercegek, a főhercegnők, az udvari méltóságok, gróf Goluchowski külügyminiszter, Körber és Széll miniszterelnökök, az osztrák miniszterek, gróf Széchenyi miniszter, a helytartó, a tábornoki kar, a főnemesség és a főbb hivatalnokok. A többi templomokban is gyászmiséket mondottak nagy közönség jelenlétében.

KÜLFÖLD.

Az ausztriai válság. Ausztriában most a figyelem a decemberben és januárban megejtendő választások felé fordul, amelyekről épp oly kevésbé várják a mostani válság megoldását, mint amily kevésbé hittek a feloszlattott parlament munkaképességében. Egy német vezérlap oda összegezi a véleményeket, hogy az új választásokból kikerülő képviselőház csak abban fog az előbbtől különbözni, hogy a radikális elemeknek az összes pártokban való szaporodása által a nemzeti ellentétek csak még élesebben és engedhetetlenebbül fognak egymással szemben állani s a parlamentet még érzékenyebbé fogják tenni a gazdasági érdekek iránt, amelyeket pedig a kormánylap előtérbe helyezett a nyilatkozatában. Egy kormánylap a választást csak első lépésnek nevezi — hogy hova? azt a kormánylap nem tudja vagy nem meri megmondani, de a Vaterland azt a cél,

hatalmától elszédült, a mindenható szeszélyeivel tehetetlen nő szimboluma marad ő, ki miután megrontotta, a férfit tönkretette, csak visszaélni tud kettőjük hatalmával.

Hazug ez a kor minden ízében — de én Istenem, mikor olyan kedves és bájos ez a hazugság! Benne van az a történetben s épp úgy a divatjában is. Elvahajszatában meg akarja eza a rokokovilág állítani a természet folyását... Mindenki, még az ifjúság is beporozza fehérre a haját, hogy a sötét firtók mellett az ősz haj ne juttassa eszükbe az édes percek mulását. A mesterkélt örökifjúságnak egy ildomos maszkját teremti meg, melyben mindenki egyformán fiatal. Sohse tudni itt senkiről, hogy hatvan éves-e vagy harminc, mert az arc ráncait festékekkel és szépségflasztronnal feledtetik el... De mért találták ki a híres *paniers*-k abroncsos szoknyáit? Azért, hogy a nő elrejtse alatta anyaságát, — azért, hogy minden asszony leány maradhasson... Nincsenek e korban többé anyák és nem öregsik meg itt senki. Ezek az emberek, kik így le tudják tagadni a természetet, nem is halnak meg, csak bökölva suhannak ki a szalonból... Hová? Csitt, azt a kellemetlen szót nem szabad előtűk kimondani, — majd csak a forradalom fogja a fülükbe dörögni a rettenetes ígét, hogy: halál!..

Még látjuk egy operai páholyban, mint évődnek a marquis egy táncosnővel s aztán egy tűndéres parkba pillantunk be. A trianoni tó vizén (valóságos vizen!) ott himbálódzik a Mária Antoinette csolnaka. A szép Lamballe hercegnő ül mellette s a provánszi gróf, a későbbi XVIII. Lajos, fogja az evezőket. Valami Rousseau-szerű érzélgés van a haldokló rokokó-világ ez utolsó divatjában. A szoknya érzélgősen lomhává válik és szűzeskedő csipkekendő fedi el a vállakat. Csak a haj tornyosodik óriásira a fejeken: ez az utolsó öröksége ennek a szerelmes viseletnek. Pici házakat, szökőkutakat, egész parkokat, — sőt tengert, vitorlás hajókat raknak a tetejébe. Mikor

amelyre a feloszlítás az első lépés, az alkotmány megváltoztatásában találja fel.

Ami az új választások határidejét illeti, lemergi értesülés szerint a minisztérium tegnap azt határozta, hogy Galicia, Bukovina és Dalmácia kivételével az összes koronatarományokban január 2-ika és 15-ike közt lesz a választás; az említett három tartományban a negyedik és ötödik kuria december 5-ikétől karácsonyig, a többi kuria január 2-ika és 8-ika közt fog választani.

Bécs, szeptember 10.

A cseh és lengyel lapoknak az új választások kihirdetéséről szóló közleményei koraiak. A kormány még csak ezután fog dönteni arra nézve, hogy mikor legyenek a választások.

Prága, szeptember 10.

Az ifjúségek pártjának végrehajtó bizottsága ma délután ülést tartott, amelyen arról tanácskoztak, hogy nem volna-e célszerű, ha a párt általános nagygyűléseket rendezne a kerületekben. A végrehajtó bizottság ma még nem hozott végleges határozatot.

Prága, szeptember 10.

A *Narodni Listy* vasárnapi számát lázító hangú vezércikke miatt, amelyben a lap a centralizmust és militarizmust ostorozta, elkobozták. (N. Fr. Pr.)

Brünn, szeptember 10.

Az észak-morvaországi Szokol-szövetség tegnap a helytartóság engedelmével kirándulást rendezett Olmütz-ből Holicsba, ahol disztornázást akartak tartani. A helytartóság azt is megengedte, hogy Holicsból visszaérkezve este Olmützbe ünnepiesen bevonuljanak. Erre a kirándulásra idegen Szokol-egyesületek is érkeztek ide, köztük az ugynevezett Ceska Obec Sokolska Prágából, élén dr. Podlipni polgármesterrel. Már délelőtt kisebb surlódások fordultak elő a németek és a csehek közt. Este, mikor az ünnepi menetnek vissza kellett érkeznie, a polgármester a Niederinget, mely zsufolyva volt nézőközönséggel, katonasággal kiürítette, mert különben a menetnek nem lett volna helye elvonulni. Midőn a menet elvonult, a csehek nazdart kiáltottak, amire a németek heilkiáltásokkal válaszoltak. Ez által némely helyen megújultak a surlódások. A teret a katonaság kiürítette és elzártta. Az idegen vendégek este 9 órakor zavartalanul elutaztak. Összesen 24 embert állítottak elő, ötöt mert kezét emelte és köveket dobáltak a rendőrökre, a többi csoportosulás miatt. Az előállítottaknak csak egy része szláv nemzetiségű. Szokolisták nincsenek köztük, mert ezek egészen korrekt magatartást tanúsítottak. Egy ismeretlen tettes ráült egy rendőrré és dőltöte sisakját. A tettest nem sikerült kinyomozni. Több ember könnyen, egy ember egy rendőr kardvágása következtében súlyosan megsebe-

az eszelős tehetetlenség már ennyire a fejekbe száll, megérték már azok arra, hogy lehulljanak...

A forradalom iszonyatából mitse látunk a Palais du Costume jeleneteiben. A guillotine rémei helyett egy műterembeli idill előtt állunk, hol a festő szerelmesen csókolja meg a vén férj fiatal feleségének a kezét. A nő félig még rokokoruhában van, de a fejébe már antik görögös virágkoszorú van tűzve. Hogy mosolyog, hogy mulat! Ő naiv öntudatlansággal megy át a forradalmon, nem gyanól, hanem szófogadóan veszi fel új urai divatját, mert hát neki tetszenie kell, különben megállana a világ... Halad tovább, új korok, új divatok: mai apotheosisa felé. A férfi? Őt jobban megrázkódtatta a forradalom: a férfi azóta gyászol. Nézzék csak a jeleneteket: parancsára minden aranydisz eltűnik a ruhájáról s már szintoly gyászos feketeségben jelenik meg, mint ahogy mi ma járunk. Hja, komolyodik a világ, s csak természetes az, hogy előbb a férfi komorodjék el... A férfi viselet történetében ez a legfontosabb dátum: a francia forradalom után megáll, vagyis helyesebben: megszűnik a férfidivat, megszűnik művészet lenni, olyas szükséges rosszszá válik, aminek az egyedüli hivatása az, hogy a lehető legdiszkréttebbül eltakarja a satnyuló testet. A régi és művészi férfi-viselet pár év alatt a legvadabb örökségek középette mulik ki a „Directoire” s a „Consulat” nevelésének divataiban. Amióta a világ áll, ez a merveilleux viselet volt talán a legindokolatlanabb és legizléstelenebb. Az izlés agonizációját látjuk itt. A felszabaduló polgárság egy darabig kedvelte torzítja régi urai divatját, hord szivárványszín frakkot, melynek rövid a dereka és földig ér a szárnya, hord óriási pofoncapott kalapot és orrig erő jabot-t, de aztán kijózanodik és szűkenkezeve adja meg magát sorsának: a szomorú és egyszerű fekete szövetnek. Már a merveilleux-kis a lábkra középig eresztették le a nadrágot, az 1820-iki „restauration”-korabeli szalonban ez a nadrág még hosszabbra ereszkedik le egészen a

sült. Hozzáteszik, hogy az ünnepség résztvevői előzőleg Hohenstadtnban és Lichtaunban felvonulásokat rendeztek, amelyek teljesen zavartalanul folytak le.

Budweis, szeptember 10.

A cseh szociáldemokraták pártgyűlése a pártaktikáról tanácskozva a küszöbön álló választásokkal foglalkozott. Az összes szónokok hangoztatták, hogy a szociáldemokraták nem hívei az államjognak, hogy a többi cseh pártokkal sem kompromisszumot sem választási szövetséget nem szabad kötniük és hogy a szociáldemokraták ragaszkodnak az általános egyenlő választási jog behozatalához. Niemetz előadó konstata, hogy a párt álláspontja a nyelvkérdéssel szemben a brünni programban precizirova van. Végül megbízták az előadót, hogy a benyújtott indítványokat egy határozati javaslatba foglalja össze, amely főként a pártgyűlés határozni fog.

Az északamerikai elnökválasztás. Mac Kinley elnök tegnap forma szerint elfogadta a köztársasági párt jelölését az elnökségre. A levélben, amelyben ezt kijelenti, teljesen hozzájárul a köztársasági konvent programjához, azután védelmezi a kormánynak a Fülöp-szigeteken követett politikáját s végül azt mondja, hogy az Egyesült Államok Kínában szorosan ragaszkodni fognak azokhoz a célokhoz, amelyeket már maguk elé tűztek. Amerika halás katonái, tengerészei és tengerészkatonái, valamint a többi népek és fajok összes vitéz fiairól, akik bár hazájukra és nyelveikre nézve idegenek, mégis egyesültek velünk a szent misszióra, amelynek sikere a világot a legnagyobb örömmel töltötte el.

Mac Kinleynek a mostani elnökválasztásnál két ellenjelölttel kell majd megküzdenie.

A délafrikai háború. Mióta Lord Roberts kimondta Transvaal annexióját, az angolok kegyetlen szigorúsággal járnak el a boerok ellen. Egy pretóriai távirat szerint Lord Roberts újabb proklamációt intézett az Oranje folyó menti lakosokhoz, akiket figyelmeztetett, hogy azokkal, akik a háború kiütése óta folytonosan harcoltak, úgy bának, mint hadifoglyokkal, azokat ellenben, akik az ellenség kezére játszanak vagy alattvalói esküjüket megszegik, halálal vagy börtömmel fogja büntetni.

Az angolok szigorúsága első sorban a németalföldi vasutasságokat fogja sújtani. Híre jár ugyanis, hogy a németalföldi vasutasságnak Pretóriában lefoglalt iratai közt a társaság amsterdami vezetőségével váltott számos új irat van, amelyek azt mutatják, hogy társaság tényleges hadviselő volt a boerok részén. A társaság műhelyeit ágyújavításokra és ágyúgyártásra használta és a csapatoknál levő alkalmazottainak fizetését tovább is kiadta. Azonkívül a Fokföldre és Natalba vivő vonalakat üzemben tartotta, amíg a boerok kezében voltak, de szétrombolta, mielőtt a boerok kénytelenek voltak visszavonulni. Ebből bizonyára

cipősarokig. De még szűk — a harmincas években végre megkezdte s a mai „cső”-vé válik. Az egyedüli művészes valami ebben a korban a romantikus hajviselet és az óriási csipke nyakkendő. Lassan a frakkal együtt ez is ismeretlenebbé válik; eltűnnek az utolsó fémgombok is az öltözkészletről s végre felteszi a férfi a „csönadrágnak” megfelelő „csőkalapot”, a cilindert a fejére s „komoly”, modern emberre válik. Így formálódott ki a férfidivat az ötvenes években s viseletünk azóta ugyszólván alig változott. Miután ez már nem a régi értelemben vett divat többé, nem is érdemes rá kimondani, hogy a legszomorúbb és legművészielenebb valami, ami csak elképzelhető a földön.

Mi férfiak tehát lemondunk a művészi divatról. S a nők? Nekik mindig szépeknek kell lenniök s most, hogy a másik nem minden igényéről lemondott, még inkább... A Palais du Costume utolsó jeleneteiben látjuk, hogy magára hagyatva mint halad tovább. A direktórium öröksége után észreveszi, hogy a férfiban felébred az antik lendület s ekkor magasra köti a derekát s a la grecque görög istennőnek öltözik fel. Egy szinte megdöbbentően élős jelenetben magát Josephinet látjuk a tükör előtt, tipikus empire-öltönyben: koronázási palástban. Nekünk hátlat, de oly közvetlen előttünk, hogy valóság-gal megjédünk tőle, — áll maga Napoleon a gárdavadászok zöld egyenruhájában, — merengve nézi a Josephine palástján a ráhimzett arany-méheket... Elvonul az Empire ragyogó álma s legközelebb a 30-as évek világfájdalmának megfelelőleg, a Musset szelid, romantikus hősnőjeként látjuk viszont az asszonyt. Jön aztán legvégül a második császárság orgiája s ebben mint egy messze rokokó emlék jelenik meg egy utolsó bálon a *paniers*-k unokája, a krinolin... örökké egyforma, sőt tán növekvő divatkedvvel halad a nő a korokon át apotheosisa felé, hogy most, midőn a férfi a legrutabba, ő a Worth kezei alatt olyan csodaszép ékszerre válik, amilyen tán azelőtt még sohasem volt.

hosszadalmas pörösködés fog támadni, amely bele nyulhat a diplomáciai tárgyalások utolsó féléjébe is. Azalatt a háború tovább folyik. Londoni táviratok szerint az angolok új manőverekkel kikergették *Botha* seregét a Lydenburgot környékező hegyekből. A boerok Pitgrimrest irányában menekültek. *Hamilton* tábornok csapata megkerülte őket s a boerok kénytelenek voltak rendkívül erős hadállásukat elhagyni; futásuk oly rohamos volt, hogy valamennyi ágyújukat eserből kellett hagyniok. Visszavonulásuk fedezése végett folytonosan lövöldöztek *Buller* seregére, de golyójuk egyetlen embert sem sebesített meg. *Botha* állítólag kétségbe van esve, mert hadállását, amelyet még a tugeinál is erősebbnek hitt, el kellett hagynia. *Kruger* és *Steyn* *Bothával* együtt menekültek, *Hamilton* éjjel-nappal üldözi a boerokat.

London, szeptember 10.

A *Daily Mail* jelenti Ficksburgból e hó 6-ikáról: Az angol csapatok kiirtették *Bethlehem*, *Furjesburg*, *Senekal* és *Ladybrand* városokat, amelyeket a boerok ismét megszálltak.

London, szeptember 10.

Lord *Roberts* jelenti Belfastból e hó 9-éről: *Buller* tábornok tegnap reggel megtámadta az ellenséges hadosztályt egy 1500 láb magas dombláncban, melynek legtávolabbi pontja a *Spitzkop*. Az utógn nehezen járható volt a megkerüléshez. A gyalogság ezt a tűzérség által fedezett állást rohammal foglalta el. Az ellenség egy keskeny úton vonult vissza, miközben sok embert vesztett. Vesztesége még nagyobb lett volna, ha a sűrű köd nem akadályozza az üldözést. A mi veszteségünk 13 halott és 25 sebesült.

London, szeptember 10.

Az estilapok jelentik *Johannesburgból*, hogy hír szerint *Kruger* és *Steyn* elnökök elmenekültek a Delagoa-öbölbe.

A kínai háború.

Budapest, szeptember 10.

Kétségtelennek tekinthető ma már, hogy Oroszország ragaszkodik a maga javaslatához, amely Peking kiürítését állítja oda a békekötés előfeltételéül. Ezt a bizonyosságot megerősíti egy amerikai lap tudósítójának *Delcassé* francia külügyminiszterrel folytatott beszélgetése. A francia külügyminiszter ugyanis, előrebocsátva ugyan, hogy a hatalmak még nem határoztak a kérdésben, mert a követektől kért felvilágosítások nem érkeztek még be, elismeri, hogy a szövetséges csapatoknak Pekingben maradására van ok, de valószínűnek tartja, hogy Oroszország még abban az esetben is kivonul, ha egyedül marad. Mindjárt hozzátesszi azonban, hogy Franciaország az általános politika minden kérdésében egyetért Oroszországgal és a két állam közt sohasem volt bensőbb a viszony, mint most. Amiből elég világos, hogy Franciaország feltétlenül együtt tart Oroszországgal. Ha aztán a többi hatalmak még sem vonulnának ki Pekingből, ez nem jelentené a konfliktus felbomlását, legfeljebb csak olyan eset állna elő, mint annak idején a krétai kérdésben, amikor a hatalmak egyik része visszavonult, a másik pedig ottmaradt, a nélkül, hogy az általános egyetértést ez a különválás megzavarta volna.

(A hatalmak és az orosz javaslat.)

London, szeptember 10.

A *New York World* tudósítója beszélgetést folytatott *Delcassé* francia külügyminiszterrel, aki a következőket mondta:

— Pekingi követünket megkértük, hogy tegyen jelentést a helyzetről. *Salisbury* is ugyanilyen utasítást adott *Macedóniá* követnek. Mihelyt a követek jelentése megérkezik, azonnal határozni fogunk Peking megszállásának kérdéséről. Az általános politika tekintetében valamennyi hatalom egyetért s csak abban mutatkozik eltérés, vajjon célzerű-e, hogy a csapatokat tovább is Pekingben hagyják. Az eset szinte azonos a krétaival. Vannak okok, amelyek a mellett szólnak, hogy a szövetséges csapatok a békekérdések megoldásáig Pekingben maradjanak, de Oroszország alkalmasint visszavonul — ha kell, egyedül is. Franciaország az általános politika minden kérdésében egyetért Oroszországgal és Oroszországgal való

viszonyunk sohasem volt bensőbb, mint most. *Khina* fősztádsá egyike sem gondol; a kereskedők csak a nyitott kaput kívánják, nem pedig a fősztást. A pekingi csapatok elvonulásának kérdésében a hatalmak valószínűleg még ezen a héten fognak határozni.

Berlin, szeptember 10.

A *Kleines Journal* jelenti a következőket: Feltétlenül megbízható helyről tudtadjak velünk, hogy a német külügyi hivatal határozottan kijelentette, hogy Németország mindaddig nem vonja vissza csapatát Pekingből, amíg állandó kínai kormány nem alakul amíg az elégtételt nem nyújt a történelemért. Az angol kormány minden fenntartás nélkül hozzájárult ehhez az állásponthoz.

London, szeptember 10.

A *Morning Post* berlini tudósítója a következőket jelenti: Arról értesülök, hogy az a pétervári hír, hogy Németország kompromisszum-javaslatot tett, nem felel meg a valóságnak. A német kormány az Egyesült Államoknak csak azt a szándékát fejezte ki, hogy Pekingben marad. Egy német diplomata ma a következőket mondotta nekem:

— Oroszország, ha neki úgy tetszik, Pekingben maradhat, vagy Tiencimbé mehet. Mi nem szándékozunk Pekinget kiüríteni.

Németország szívesen látja oly kínai kormány megalakulását, amely garanciát nyújtana a legutóbbi események ismétlődése ellen; hogy ki lesz az új uralkodó, az egészen mellékes, csak arra kell ügyelni, hogy a mandsu-dinasztia megmaradjon.

Brüsszel, szeptember 10.

Kormánykörökben nem félnek attól, hogy Német- és Oroszország között komoly konfliktus fog támadni. Sokkal nagyobb összeütközés készül a kárterítések miatt. Németország nagy kárterítést követel *Ketteler* és a missziók elpusztításáért, Angolország és Oroszország pedig határozottan követelni fogják a katolikus hittérítésnek megszüntetését.

Köln, szeptember 10.

Berlinből táviratozzák a *Kölnische Zeitung*-nak: Egy bécsi jelentés szerint Oroszország megmarad terve mellett, hogy Peking kiürítették, sőt a külügyminisztériumhoz legutóbb érkezett jegyzékben az orosz kormány még határozottabban erősítgeti annak szükségességét és brutális őszinteséggel tolja előtérbe az orosz érdekeket.

A *Kölnische Zeitung* szerint Berlinben erről a jegyzékről semmit sem tudnak.

(Pekingből.)

Páris, szeptember 10.

Pichon pekingi francia követ jelenti augusztus 29-éről: Miután *Csing* herceg biznyságot szerzett arról, hogy az itteni diplomáciai testület fogadni fogja őt, most közölte velük, hogy szeptember 2-án Pekingbe szándékozik érkezni.

London, szeptember 10.

Washingtonból jelentik: A japáni követségnek táviratozzák, hogy *Csing* herceget japán lovasság Pekingbe vitte.

Berlin, szeptember 10.

A *Lokalanzeiger*nek táviratozzák *Takuból*:

A német városrészen elfogott boxereket, akikre a gyilkosságot rábizonyították, szeptember 3-án statárialiter agyonlőtték.

A császári palotában megtalálták azokat a jelentéseket, amelyekben a hatóságok beszámolnak a császárnénak arról, hogy Pekingben naponként hány keresztényt gyilkoltak le. Ráakadtak a rendőriminiszternek egy júliusban kelt proklamációjára is, amelyben tudtára adja a lakosságnak, hogy egy-egy keresztény férfi kiszolgáltatásáért 50, asszonyért 40, gyermekért 30 taelt fizetnek. A rendőriminisztert, akit azzal vádolnak, hogy része volt *Ketteler* meggyilkolásában, Pekingben a múlt héten kézrekerítették.

Berlin, szeptember 10.

A *Wolff*-ügynökség jelenti: A pekingi császári palotán át augusztus 29-án történt keresztülvonulásról még a következőket jelentik: Az átvonulással reggel 8 órakor délről északra kibontott zászlókkal és zene szóval történt. A csapatok sehol sem találtak ellenállásra. A megelőző napon értesített palotahivatalnokok kinyitották a kapukat és elkísérték a menetet. Midőn a csapatok az északi kapun kijöttek, élénken üdvözölték őket; azután elvonultak a tábornoki és

diplomáciai testület előtt. Az orosz katonai zenekar a német osztály elvonulásánál a *Heil Dir im Siegeskranzot* játszotta, a francia osztály elvonulásakor pedig a *Marseillaise*t.

New York, szeptember 10.

A *Tribune* washingtoni távirata jelenti: Ha *Conger* követ Pekingbe maradásá mellett az eddigieknél nem tud jobb okokat felhozni, úgy utasítani fogják, hogy azonnal tegye át a követiséget *Sangháiba*. *Chaffee* tábornok csapatai a követet *Takuba* fogják kísélni, onnét *Remey* tenger-nagy kíséri őt *Sangháiba*. Az amerikai csapatok zöme valószínűleg nem marad tovább *Khinában* október elsejénél.

London, szeptember 10.

A *Times* jelenti Pekingből augusztus 22-ről: A japánok visszavonult csapataikat a nyári palotából, mert Oroszország felhozta, hogy egy kis csoport kozák előbb szállta meg a palotát, mint a japánok. Az oroszok erre megszállták a nyári palotát.

Bécs, szeptember 10.

A *Pol. Corr.* szerint egy Pekingből e hó 1-éről Tokióba érkezett távirat jelenti:

Most már bizonyos, hogy a kínai császár *Hsuanhuafuban* tartózkodik. A kínai miniszterek az idegen diplomáciai képviselőknél nem hivatalos látogatásokat szándékoznak tenni.

Egy szombati pekingi távirat azt mondja, hogy egy osztály japán lovasság *Csing* herceget a fővárosba kísérte. A japán csapatok őrzik őt, amelyek abban a kerületben állomásoznak, ahol az ő palotája van. Használóképpen a többi hercegek palotái is a szövetséges csapatoknak azok az osztályai őrzik, amelyek az illető kerületekben vannak elhelyezve. A császár hír szerint, tekintettel a komoly helyzetre, azt a rendeletet adta *Csing* hercegnek, hogy a lehető leggyorsabban menjen a fővárosba a nehézségek megoldása céljából.

(Li Hung Csang.)

Frankfurt, szeptember 10.

A *Frankf. Ztg.* értesülése szerint a pétervári kínai követ tudatta *Li-Hung-Csanggal*, hogy Oroszország óhajtja, hogy *Kvángszü* császár visszatérjen Pekingbe és hogy még gróf *Walderssee* megérkezése előtt igyekezzenek a hatalmakkal békét kötni, Oroszország hajlandó e végből *Mandsuországot* önkénytel kiüríteni.

Brüsszel, szeptember 10.

Li-Hung-Csang sürgősen kérte a kínai császárt és az özvegy császárnét, hogy térjenek vissza Pekingbe.

A sanghaji konzulok jegyzéket intéztek kormányukhoz, amelyben veszedelmesnek mondják Peking kiürítését.

A bolgár-román konfliktus.

Budapest, szeptember 10.

Si fecisti, nega. Tagadni mindent: ez régóta politikai jelszó a balkán-államok egy részében. Alig is bizik ma már valaki abban, amit az államférfiak és politikusok ama fajtája mond, akik épp most Bulgária ügyeit intézik. Előre látható volt, hogy a bolgár-macedon liga tagadni fogja, hogy orgyilkosokat küldött Romániába. Azt azonban még sem várta senki, hogy a liga vezére, *Száráfov* ur, hősné fogja a gyilkost minősíteni. Pedig idáig ragadtatta magát a fiatal macedon vezér. A *M-g* tudósítója előtt vonultatta fel a tagadások hosszú menetét s a menet végén ott diszlott ez a hősi minősítés. — Nem öltünk meg senkit — ugymond — de az aki ezt a gyilkosságot végrehajtotta, nemzeti hő. Ez a kvalifikáció maga is felér a legprecízebb utasítással. Szófiában értenek a fogalmazás művészetéhez.

Száráfov hosszasan nyilatkozott az elnöklete alatt álló macedon ligáról, a macedon kérdéssről és a román-bolgár konfliktusról. Nyilatkozatában alig van valami, ami új oldalról világítana meg a kérdést. Szerinte a balkáni népek szabad és nyugodt életének egyetlen biztosítója *Macedónia autonómijában* rejlik. Ezt a sorst akarják a macedóniai hazafiak. Autonóm *Macedónia* a civilizáció középpontja volna. Amint *Macedónia* autonommá lesz, azok az antinacionalista harcok, amelyek ma aláaknázzák, megszűnnek maguktól.

Mi, ugymond, akik ma a török zsarnokság ellen küzdünk, holnap fegyvert ragadunk mindazok ellen, akik *Macedóniát* valamelyik nemzetnek akarják adni. A mace-

Szájpadlás nélküli fogak.

Fülszlegessé teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jéttállás.

Wellner Gyula

szpecialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében VI. kerület, Andrássy-út 38. szám.

don komité, amelynek élén azidőszent én állok, nem akar egyebet, mint hogy a macedonok ezt a céljukat elérhessék. Mi nem rendelkezünk elég erővel arra, hogy egy forradalmat elfojthassunk, amely Macedóniában fenyegetővé lesz. Kijelentem, hogy a macedon ökomiténak nem lehet semmiféle hivatalos összeköttetése a bolgár kormánnyal. A bolgár kormány a békét akarja; amde Törökország a vesztét akarja mindannak, a mi bolgár. Ferdinánd, Bulgária fejedelme, jó viszonyban akar szelni a szultánnal, — amde ő vesztét akarja mindannak, a mi bolgár nevet visel.

Váddal illetnek bennünket, természetesen a román sajtó besugására, hogy brutális eszközökkel igyekszünk pénzt szerezni. A külföldi lapokban még nevetek is emlegetnek, akiket megzsaroltunk volna. Ezek hamis vádak, alaptalan rágalmak. A macedon-komité nyilvános institúció, álvette a bolgár fejedelemségben érvényes törvényeknek. A macedon-komité soha át nem lépte a törvényes határokat, amit tesz, azt nyíltan teszi.

Amióta a román államférfiak azt hiszik, hogy nemzetük érdekeinek megfelelően szoros barátságban kell élniük Abdul Hamid kormánnyal, Románia Törökország rendőri makhindciának legalkalmasabb talajává lett és találkozó helyévé mindazoknak a kétes elemeknek, akiket a konstantinápolyi rendőrség a Balkán-félszigetre küld az örmény és macedóniai forradalmárok becsapására. Ezek a kékek, a román kormány pártfogásának tudatában, valóságos féltelenné válnak alávaló munkájukban. Szemlél tartanak a macedóniai telkek fölött, figyelnek hazánkfiat mindenmozdulatára, összeesküvéseket eszelnek ki és ily módon szerencsétlenségét és pusztulását idézik fel azoknak a macedóniaknak, akik Romániában munkát keresnek és aztán visszatérnek hazájukba. Végten fájdalommal észleljük a román kormány bünrészességét a szultánnak a tetteiben. De azért nem gondultunk arra, hogy beleavatkozzunk Románia belső ügyeibe, mert a macedon komité organizációja nem élhet vissza jogaival, hogy a kormányoknak irányt szabjon.

Romániában merényletek történtek, török kémeket fényes nappal tettek ártalmatlanokká oly vakmerő módon, hogy a politikusok halálra rémültek tőle. Most pár hónapja egy macedóniai meggyilkolta *Fitoszkit*, aki bolgár születésű, de török kém volt. Legutjában egy 18 éves, fiatal macedóniai megölte *Michaelianut*, a *Peninsula Balcanica* szerkesztőjét, amely lap egyre denunciaciókat honfitársainkat a török kormány előtt. Ez a gyilkosság nagy mozgalmat okozott az országban, melyet különösen a gyilkos bátorsága lepett meg és az a stoikus nyugalom, amellyel megelégedését fejezte ki a történet fölött. A román sajtónak ebben egy kétségbeesett léleknek tragikus fellángolását kellett volna látnia. Konstatálnia kellett volna, hogy a kormány a török kémekkel szemben tanusított jóakarata keserű gyümölcsöket kezd teremni. De a román sajtó e helyett dühösen rátámadt Macedóniára és azt mondja, hogy ezt a bosszúművet a macedon komité diktálta és annak parancsára hajtották végre. Hát ez a vád alaptalan, helytelen, nem igaz.

Ezek a merényletek kétségbeesett embereknek a művei. A román kormány magatartása következtében azok a macedóniaiak saját lelkiismeretükből merítették az elhatározást. A történelem az ilyen embereket mártíroknak, a néptudat heroszokknak nevezi. Ezeket a bosszúállókat nem a mi komiténk küldte ki és a legnagyobb eréllyel tiltakozunk minden olyan vád ellen, amely Bukarestből ered. A román sajtó azt írja, amit a román politikusok diktálnak neki. Választási fogásnak jó ez a román politikusok részéről, mert szavazatokat könnyebb a szovinizmus felkeltésével szerezni.

Bármely történet is az európai külügyi hivatalokban vagy a hármasszövetség által sugalmazott lapokban, ez mindig csak a macedon-ellenes áramlat. Ha a macedóniai fölkelők ellen olyan rendszabályokhoz mernének nyulni, amelyeket Románia követel, a politikai gyilkosok járvány módjára terjednének. A macedon komité ma még törvényes formák között tartja a mozgalmat, de ha a rendőri brutalitást folytatni fogják, úgy aztán sorainkban általános mozgalom fog támadni, letörjük a gátakat, hogy lelkünk sugalmát követhessük. A macedon komité nem pártolja a politikai gyilkosságot, de nem állíthatja meg. Románia a szultánnak akar tetszeni. Am lássa, hová jut ezzel. Románia ürügyet keres, hogy a felszabadítás művének gátát vessen. El akarja hitetni a világgal, hogy a komité Bulgária érdekében dolgozik. Ez sem igaz. A komité Macedónia szabadságát akarja és azt eléri, ha lehet, a bolgárokkal, ha nem lehet, ellenük is.

Bukarest, szeptember 10.

A diplomáciai és politikai körökben nagy megütközést keltett az *Agence Telegraphique Bulgare* demitje az *Agence Roumaine* egy közleményére, amely demitit folytat a bolgár kabinet egyik legintelligensebb tagja *Nacsevics* kereskedelmi miniszter állítólag beadta lemondását, *Marghiloman*

román külügyminiszter pedig táviratilag meghagyta *Misu* szófalai román ügyvivőnek, hogy jegyzéket intézzen a bolgár kormányhoz, amelyben hívja föl a figyelmet e sértő demitire és követelje annak visszavonását negyvennyolc óra alatt. Ugyanez a *Marghiloman* külügyminiszter a portának, mint Bulgária szuverénjének is küldött jegyzéket, tudomására hozván a bolgár kormány sértő, kétszínű magatartását és tehetetlenségét vagy éppen vonakodását, hogy szigorúan eljárjon a forradalmi bizottság ellen. A bukaresti kormánykörökben biztos hír gyanánt kolportálják, hogy ha negyvennyolc óra leforgása alatt a bolgár kormány nem ad kielégítő választ, akkor *Misu* ügyvivőnek meg van hagyva, hogy kikérje utlevélét és azonnal hagyja el Szófiát.

Bukarest, szeptember 10.

Marghiloman külügyminiszter este Bécsen át Karisbadba utazott. Hat heti távolléte alatt *Majorescu* igazságügyminiszter vezeti a külügyminisztérium ügyeit. Mint a *Constituionalul* című lap jelenti, a külügyminiszter elutazása előtt a szófalai román képviselőnek utasításokat küldött ama választ illetőleg, melyet a bolgár kormánynak arra a panaszára adnak, hogy a román rendőrség állítólag rosszul bánik az ellagott bolgárokkal. A román kormány azt ajánlotta, hogy a kiutasítottak egyikének, aki ily panaszszal állt elő, utlevélet ad, hogy kihallgatás végett Bukarestbe jöhessen.

Szófia, szeptember 11.

Nacsevics kereskedelmiügyi miniszter, a külügyek ideiglenes vezetője *Ferdinánd* fejedelem távirati rendeletére elhagyta Szófiát és a fejedelem elé utazott, hogy referáljon a helyzetről. A fejedelem az eddigi dispoziciók szerint szerdán vagy csütörtökön érkezik ide.

HIREK.

Az új „izé.”

Egy királyt megölt a kalendáriom. Szegény király volt, mert a gondolatok hiányát takargatta, vidám király volt, mert átugrott az erkölcs kertjének kerítésén, olykor tudatlan is volt, mert nem ismert szabályt s vakmerő, mert ha utjába akadt ilyen ismeretlen, hát fölrugta s aztán hőbortosan félrevágta fején a koronát s úgy száguldott végig a világon. Uralkodásának főelvei a szabálytalanság és dekadencia volt. Lovát hallatlanságnak hívták, palástja a léhaság s elernyedt, idegesen remegő kezében a hőbort volt a kormány-pálca.

Az artikulatlan dadogás volt a nyelve, a félgondolatok, beteges érzések, képzetnélküli, eltanult fogalmak birodalmában uralkodott. Az „izé” nemzetség volt a dinasztiaja.

Es ez a király meghalt már január elején s azóta nem akadt senki, aki trónjára ült volna. Hívták pedig ezt a királyt: *Fin de siècle*nek.

Szabadjára eresztett paripája szomorúan, gazdátlanul kóborol most végig a világon s az irodalmi verseny pályán, ahol oly gyakran ugratott rajt végig gazdája, most nincs legény, aki a hátára pattanna.

Oly szomorú is, mikor meghal valaki az „izék” közül. A képtelenségeket hajszoló, idegesen szökellő gondolatok árván és bánatosan huzódnak meg a rossz koponyák esont-falai közt s nincs semmi általánosító üresség, semmi izé, amelynek nevében kiröppenhetnének s megvihatnák az eget. A bárgyúság és csacsóság csak bárgyúság és csacsóság — és nem fin de siècle dolog többé, mert fin de siècle nincs, megölte a kalendáriom. Sírakozó kétségbeeséssel borul koporsódra a bohócszázad gyermeke, szegény király, de könnyei mögött ott van a szilárd elhatározás, hogy nem mond le dinasztia szeretéről s királyul fogadja az új „izét”, az új általános-ságot, amellyel a fogalmak zürzavarárt palástolni lehet. Ha nincs fin de siècle, legyen, ugymond, helyette egy másik izé.

A francia lapok megtalálták a módját s az izé dinasztia legifjabb, mosolygó herceget im bemutatják a finom világ előtt.

— Uraim — mondják — ha valami hőbort, valami félig érzett, félig értett dolog akad az utjukba s ha maguk sem tudják, hogy mit akarnak s a levegőbe markolván,

komolyan el akarják hitetni, hogy most fogtak valamit, akkor boruljanak le az új „izé” előtt, akit im: *Debut de siècle*nek neveznek.

Ő az új királyjelölt. Ő az, akinek jogára védelmet nyújt minden badarságnak, minden féltudásnak s minden hőbortnak.

Nincs már fin de siècle, mert megölte az idő. De az idő nem ölte meg a csacsóság szenvedélyét, amely a semmit fogdossa s az idő, az új század hozta világra az új princet: a debut de sièclet.

G—A.

Budapest, szeptember 10.

— BUDAPESTI NAPLO. Szeptember 15-én

új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul kűdhessük tovább.

— *Margherita királyné Mizurinában.* Margit királyné két hét óta Mizurinában tartózkodik s a gyönyörű vidék esőndjében keres vigasztalást fájó sebeire. A gyászos királyné mindennap hosszabb sétát tesz a Mizurina-tó partján s régi turista szenvedélyének is áldozik. A „Grand Hotel Mizurinát,” ahol a királyné lakik, elárasztják a közlekedő provinciákból odaseregelt kíváncsiak s boldogok, ha egy pillanatra láthatják királynőjüket, vagy részvétük jeléül beihadják nevüket a vendéglönyvbé. A királynő, ha az idő továbbra is ily kedvező marad, mint eddig, a hó közepeig marad Mizurinában.

— *A szerb király — szülei ellen.* A szerb nép nagy örömmel üdvözölte azt a félhivatalosan terjesztett hírt, hogy *Draga* királyné áldott állapotban van. Különösen az Obrenovics-dinasztia hívei ujjonganak, mert akár fiú, akár leány lesz a királyi pár gyermeke, általán biztosítottak hiszik a dinasztia fennmaradását. Nagyon megdöbbentette azonban a belgrádi lakosságot a hivatalos lapnak az a hírdetménye, amely *Natalia* királynét oly kiméletlenül megtámadja. A belgrádiak is határozottan elítélik *Natalia* királynét tapintatlan és izléstelen nyitott levelezőlapja miatt, de általában az a nézet, hogy *Sándor* királynak nem lett volna szabad nyilvánosan megbélyegeznie anyját. A király parancsára egyébként a kormány utasította a hatóságokat, hogy a király szüleit ne engedjék Szerbia területére s ha ellenszenvűnek tartóztatásuk őket. Mindebből látnivaló, hogy a király és szülei közt kenyértörésre került a dolog.

— *Hegedűs Sándor Párisban.* Párisból jelentik, hogy *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter szombaton megtekintette a ló-kiállítást. A rendező-bizottság ünnepiesen fogadta és a kiváló vendégek számára fenntartott díszpalotya kísérte. *Dupuy* földművelésügyi miniszter, miután *Hegedűs* miniszter neki bemutatkozott, nem csak a magyar lovakat, hanem az összes francia, német, orosz és angol lovakat is elővezetette és *Hegedűs*nek megmutatta. Majd *Picard* francia főkörmánybiztos értesülve *Hegedűs* ottlétéről, fölkereste a magyar kiállítás elnökét és megköszönte a támogatást, amelyben a kormánybiztost részesítette. *Hegedűs* Sándor miniszter vasárnap a francia minisztereket látogatta meg.

— *Őrlik Vilmos császárt.* A berlini *Germania* ma azt újságolta, hogy a német császár polgári kabinetrodjába két fenyegető levél érkezett s ennek következtében a berlini rendőrség egész raja őrizi a császárnak minden lépését, hogy Nyugat-Poroszországba mozgósítják Berlin egész detektívhadát arra az időre, míg a császár ott lesz. Ennek a közleménynek az egyik részét — mint tudósítónk Berlinből táviratozza — hivatalosan megáfolták, nevezetesen azt, amely fenyegető levelekről szól, mert a polgári kabinetrodjában erről semmit sem tudnak, ellenben igaz, hogy a császár *Umberto* király meggyilkolása óta olyan seereg rendőr és detektív őrizi, hogy a közlébe senki sem férközhetik.

— *Stella Polare.* *Kristiánidből* telegrafálják: Az *abruzzi herceg a Stella Polarén* tegnapi este *Drontheim*ba érkezett és ma elutazott délnek. A herceget holnap itt ünnepélyesen fogadják; jelen lesz *Nansen*, *Fühjoff* és *Markham* Klemens a londoni földrajzi társaság elnöke. *Nansen* igen elismerőleg nyilatkozott a rendkívül kedvezően lefolyt expedicióról. *Bagnis* hadnagy szerinte oly területet kutatott át, melyen előtte más ember nem járt. Most el lehet mondani, hogy az európai és ázsiai szárazföldnek észak felé való kiterjedéséről némi tudomásunk van. A *Ferene József* föld északi része most meg van határozva. Ettől északra az ó tapasz-talait szerint mély tenger van. A *Stella Polare* expedíciója kétségkívül jelentékenyen hozzá fog járulni az arktikus vidékek ismeretéhez.

— **Áthelyezések.** Széll Kálmán olyan áthelyezéseknek lett a mestere, amilyenek eddig még nem fordultak elő a magyar szolgálati pragmatikák egyikében sem. Akit 6 áthelyezett, azok nem kisebb urak, mint *Werbőczy* és *Pázmány* Péter. Őket a magyar miniszterelnök részben Ó-Budáról, részben a Bakács-térről helyezte át, nehogy senyvedjenek a hozzájuk nem illő környezetben. Csakugyan furcsa is volt Pázmányt a Bakács-térre delegálni szobornak. Mi keresni valója volt ott? Még összetévesztették volna néhai való Bakács Tamással. Werbőczy pedig Ó-Budára került vala, ha észre nem veszi Széll Kálmán. A derék óbudaiak épp oly kevéssé tudták volna kimutatni a nagy jogászhoz való jussukat, mint maga a corpus juris híres szerzője. A szobrokat a rejtélyes helyekre szánta Széll elődje. Mindenki érezte, hogy ez nincs helyén. Széll Kálmán tehát, aki már a budai Erzsébet-szobor ügye körül is kimutatta esztétikai érzékét, most áthelyezi a designált állomásaikról a szobrokat. Átiratot küldött a fővárosi tanácsnak s nyilatkozatot kíván tőle az iránt, vajjon városrendezési vagy egyéb szempontból nincs-e észrevétel az ellen, hogy a két szobor a Klótdól félrelegő palotái előtt levő kis parkokba kerüljön. Ott sokkal jobban hozzámúlhatnak a környezethez — remélhető, hogy a székesfőváros tanácsa minél gyorsabban magáévá teszi Széll Kálmánnak esztétikai szempontoktól sugalmazott argumentumait.

— **Az egyetemi választások.** Az egyetemi ifjuságnak mind a három pártja már szervezeten várja a döntő küzdelmet. Az első programbeszéd ma délelőtt hangzott el a Diákasztal nagy ütemében. A nemzeti párt jelölje, *Mihályi* Péter mondta el programbeszédét. Elkalandozott a magas politika legmagasabb régióiba és hiveinek zajos tapsai közt tüzte ki céljait a „korruptált, a kozmopolita közélet” újfalaiként. — **A liberális egyetemi ifjuság** ma este a Saskör helyiségeiben gyűlést tartott, amelyen *Szendy* Károly, a párt elnökelője mondotta el programbeszédét. Az illetékes *Weiler* Ernő nyitotta meg, majd *Szendy* Károly lépett az emelvényre s keményen kikelt az egyetemi körben ma uralkodó állapotok ellen. Sajnálatát fejezte ki a fölött, hogy az ifjuság egy része — megfélekedve régi hitvallásáról — szocialistába állt a reakciónus eszméknek s lábbal tiporja a liberalizmust. Este pártvacsora után, amelyen több felköszöntőt mondtak, Vacsora után az ifjuság az Otthon kör elé vonult, ahol az *Alkotmányt* elégette. E közben a rendőrség is tudomást szerzett a dolgról és ki is vonult egy seereg rendőrré, hogy az ifjuság esetleges tüntetését megakadályozza, erre azonban nem volt szükség, mert az ifjuság szép csöndben eloszlott.

— **A belga király kinos ügye.** Lipót belga király 6 felsége most kellemetlen helyzetben van. Nemrégiben híre járt, hogy kibékült *Lónyay* Stefánia grófnővel s találkozott is vele. Ezzel a hírrel szemben a *Frankfurter Zeitung* a következő nap mindennapi és meglepő brüsszeli tudósítást közli:

Még élénk emlékeztünkben vannak azok a megismétlődő híresztelések arról a nem éppen királyi bosszúról, melyet Lipót király az egyik párisi újság kiadóján elkövetett azért, mert neheztesét vonta magára. A király ugyanis hírül adta az illető ur nevének, hogy férje egy másik hölgy társaságában meglátogatta a laekeni kerteket. Most azonban a király saját maga különös helyzetbe került. Az *Agence Havas* ugyanis szeptember 3-án Ponta Delgadából a következőket jelentette: Lipót király és leányai tegnap az „Alberta” földéjén találkoztak és együtt Furnasba utaztak. Néhány nap múlva ezt jelentette a Havas-ügynökség: A király és a hercegnők ma meglátogatták Sete-Cidadest. — Mit jelent ez? Lipót királynak három leánya van. *Klementina* hercegnő, aki jelenleg Ostendében tartózkodik, *Stefánia*, a volt főhercegnő, aki jelenleg férjével Angliában utazik és a szerencsétlen *Lujza* hercegnő, aki egy ideggyógyintézetben van elzárva. A király tehát nem utazhatik egyik leányával sem. Kik lehetnek tehát azok a hercegnők, akiknek társaságában utazik? Rejtély! Néhány brüsszeli, respektust nem ismerő újság azonban feleletet tud adni e híresztelésekre is.

Ezt írja a nagy német lap, s őszintén megvallva furcsa helyzetben van most a belgák királya. Még ha másról volna szó, azt mondaná az ember, hogy egyszerű pletyka a dolog. De Lipót királyról van szó, akiről sok párisi nótá van, sőt az egyiknek ez a refrénje:

Y a pas roi plus gaivaudeux
Cléo
Cléo
Qu' Léopold deux...

— **Hírség.** *Weiss* Adolf zentai királyi adótiszt eljegyezte *Schloss* Sárka kisasszonyt, özvegy *Schloss* Ignáé leányát, Szabadkán.
Mózes Sándor Remesről eljegyezte *Weiss* Rozália kisasszonyt, *Weiss* Simon leányát Miskolcra.

— **Munkanélküliek tüntető körmenete.** Nagy tüntető körmenetet terveznek a jövő hét valamely hétköznapjára a budapesti munkanélküliek. A tüntetés célja annak a dokumentálása, hogy a munkanélküliek száma meghaladja a negyvenezretet, szemben a munkaközvetítő-intézet jelentéseivel, melyek rendszeresen 4—5 ezer munkanélkülről emlékeztetnek meg. A körmenet az Újvásár-téren áll fel, onnan a Kerepesi-úton és a körúton át a Munkaközvetítő-intézet elé s onnan az Andrássy-úton, Váci- és Károly-körúton végig a központi városházához vonul. A munkanélküliek a tüntetés révén valami radikális intézkedést, esetleg a Munkaközvetítő-intézet reformját remélik.

— **Nyomok az erdőben.** A tátrafüredi erdő sötétsége rabul a titokra, de az igazságszolgáltatás szövetségére mellett keresnek és már találtak is nyomokat, amelyek elvezetnek az igazság felé. A vizsgálat a titokzatos ügyben még folyik, és addigi eredménye meglepően ellentmond az előzetesen letartóztatott Füzeseszy vallomásának. Ime a szembeállítás:

Füzeseszy:

1. Elestem és a földről véletlenül sült el egyszer a puskám.

2. Fleschtől négy-öt lépésnyire voltam, a mikor fegyverem elsült.

3. A mikor elestem, fegyverem kakasa föl volt huzva.

4. A végzetes percben jobbra voltam Fleschtől, akivel párhuzamosan mentem.

5. Az erdőkerülő, aki minden egyes alkalommal a vadászatra elkísért, a végzetes napon azt mondta, hogy nem jöhet el, mert el van foglaltva.

A vizsgálat eredménye:

1. Ha ez igaz volna, akkor nem érhetne volna Flesch koponyáját vízszintesen a lövés, hanem ferdén. Különben is nem egy, hanem több lövés érte az áldozatot.

2. A Füzeseszy fegyverével történt többszörös próba igazolja, hogy a lövés természetesen legálább huszonné lépésnyire kellett állnia Fleschtől.

3. A fegyverszakértő huszonné egymásután esett el Füzeseszy fegyverével, amelynek kakasa föl volt huzva: a kakas oly erős, hogy egyszer se sült el.

4. Az ut jobboldalán olyan sürű az erdő, hogy Füzeseszy csak egy lépésnyi távolságban haladhatott párhuzamosan Flesch-sel.

5. Az erdőkerülő azt vallja, hogy Füzeseszy öt nem hívta, különben se volt elfoglalva.

Ime a vizsgálat eddigi eredménye — hír szerint — így áll szemben Füzeseszy vallomásával. A mint *Löcséről* jelentik, most új irányba kanyarodott a vizsgálat, ahová névtelen levelek nyomán indult a löseki vizsgálóbíró. Az ügynek ebben a stádiumában természetesen még nem lehet tudni, hogy mit derít föl a vizsgálat, amely pártatlan erélyvel keresi az igazságot.

— Egy primadonna öngyilkossági kísérlete.

A *Wormser Volkszeitung* írja, hogy a mainzi városi színház kedvelt és jeles tehetségu primadonnája öngyilkosságot akart elkövetni. A művésznő a Rajnába ugrott, de a halászkok nagy erőfeszítések árán kimentették a vízből. Mikor a rendőrök a kórházba akarták vinni és a nevét tudakolták, a színésznő nem akarta megmondani, hogy hívják. A kórházban aztán addig fakgatták, míg kivallotta, hogy *H. N.* színésznő, a városi színház primadonnája, akit zilált anyagi viszonyok kergettek az öngyilkosságba.

— **Rakodczay újra tanító lesz.** Van Budapesten egy szegény ember, akinek még csak nem is nagyon régen láza volt ebben a nagy városban, nagy háza. Rakodczay Pál a neve. Egy ideig tanító volt, aztán színész lett s társulatot alakított, amelylyel bejárta a vidéket és amelynek az volt a feladata, hogy Shakespeareat magyarázza a direktor intenciói szerint. Ó-Budán is megpróbálták a hódítást, de amint itt nem kellett *Shakespeare*, azonképpen a vidéken se kellett s a szép cél szép lassan megette a házat. Rakodczay most újra tanító lesz s ma arra kérte a tanácsot, hogy adjon neki működési bizonyítványt. 1880-tól 1886-ig ugyanis fővárosi tanító volt s most szüksége van a működési bizonyítványra, hogy megkezdhesse új pályáját.

— **Öngyilkos arlanszony.** Özvegy *Wolf* Józsefné született *Wandl* Teréz magánzónó tegnap este Ó-Budán lévő lakásán öngyilkossági szándékból egy pohár hígított kénsvat ivott s ettől néhány perenyi kínlás után meghalt. A hatvanegy éves asszony betegsége miatt lett öngyilkossá.

— **Háromezer ember halála.** *New-yorki* és *washingtoni* táviratok hozzák hírl, hogy szombaton délután és éjszaka olyan iszonyu orkán pusztított Texasban és a mexikói öbölben, hogy ezer meg ezer emberélet veszett el és sok ezer ház bedőlt. Az orkán északról délnek vonult el. Texasban még egyelőre nem tudják megítélni a roppant károkat. A new-yorki jelentések szerint *Galveston* városának fele elpusztult. *Kétezer ember meghalt.* A szigetváros hat lányira víz alatt van. A vihar órákint nyolcvan mérföldnyi sebességgel rohant. A város fele, több mint ezer ház romokban hever. Az utcákon csupa holttestet, a háziállatok és a lakosság tetemeit sordorja az áradat. A kikötőben egyetlen hajó sem maradt épen, a legnagyobb részük elsüllyedt. A szélvihar *Galveston* és *Houston* között egy személyvonatot leragadt a töltésről. Az orkán szombaton délután kezdődött s egyfolytában éjfélig tartott. A táviró összeköttetés minden irányban megszakadt.

Houston (Texas), szeptember 10.

Azokról a pusztításokról, melyeket az orkán *Galvestonban* okozott, jelenti egy szemtanú: 4000 ház, többnyire lakóház romba dőlt. A part mentén az összes gabonaszínék és a kikötőkben levő párták elpusztultak. A kikötőkben a legtöbb kis vitorlás hajó törést szenvedett. Albin várost, mely *Galvestontól* északra vagy 200 mérföldnyire fekszik, a vihar teljesen romba döntötte és sok ember életét veszítette.

New-York, szeptember 10.

A *New-York World* a texasi kormányzó táviratát közli, amely szerint a galvestoni nagy orkán következtében vagy 3000 ember vesztette életét.

New York, szeptember 10.

Az utolsó becslések szerint a legutóbbi orkán következtében *Galvestonban* 1500 ember vesztette életét. Az okozott kár körülbelül 10 millió dollár rug.

— **O felsége és a milimári.** Ezelőtt három esztendővel történt az a nagy eset, hogy egy óbudai özvegyasszonyt a kerületi előjáróság husz forint pénzbüntetésre és két napi elzárásra ítélte tejhamisításért. Nem volt hamisítva tulajdonképpen a tej, csak egy kicsit föleresztették vízzel, mielőtt áruba bocsátották volna. Az özvegy asszony esküdözött égre-földre, hogy nem ő öntötte a tejbe a vizet, nem is tud az egész pauceolárról semmit, de nem használt semmit a könyörgése. Az ítélet ítélet maradt. Erre felebbezett, de ez se segített a baján. A felsőbb fórumok mind helybenhagyták az ítéletet s még annyiban sem nyithettek rajta, hogy az elzárás pénzbüntetésre változtassák. A szegény asszony pedig időközben eladta a tehenet és készletben tartotta az árát, hogy ha kell, akár száz pengő is fizet, csak be ne zárják. Szép nagy leánya van, aki férjhez mehetne tisztességgel, ha nem függne az anyja feje felett a tömlőbüntetés. Ki vesd el olyan leányt, akinek börtönben ült az anyja... A sok felfolyamodásban ez a szegény egyszerű kis történet van megírva s hogy nem hiába tártá fel a szegény asszony az ő szerencsétlenségét az urak előtt, annak az a bizonyossága, hogy a belügyminisztériumban kegyelmesen fogták föl a dolgot. Nem változtatták ugyan meg az ítéletet, hanem kegyelmi kérvénynek tekintik a follebbezését és a király elé terjesztik az asszony, meg a tehenke, meg a kisasszonyka dolgát. Ezek után a szegény asszony nyugodtan alhatik s a lánya fogadhatja a tisztességes legények udvarlását. Nem esik meg a családon az a gyalázat, hogy börtönbe kerüljön a szegény özvegyasszony.

— **A legidősebb honvéd halála.** Szabadkán tegnap reggel elhunyt *Semsey* Tamás 1848/49-iki honvédszázados 101 éves korában. Az elhunyt, aki a legidősebb volt a 48-as honvédek között, az 1848/49-iki szabadságharcban több csatában vett részt Gábor Aron alatt s vitézségi érdmet is kapott. *Semsey* Kossuth Lajosnak Sátoralja-Ujhelyen iskolára is volt. Az öreg ur, ki legutóbb is még kitűnő egészségre nézve üreged, tegnap reggel, mikor az ágyból lelépett, hirtelen összeesett s meghalt.

— **Egy művész botránypöre.** A párisi művészvilágot nagyban foglalkoztatja mostanában egy tehetséges fiatal szobrásznak az ügye. A szobrász különösen művészi értékű sorlegek s egyéb edények tervezésével foglalkozik s most ebben a minőségében meggyűlt a baja — a rendőrséggel. Nemrégiben közféltűnést keltett Párisban egy újfajta sorleg, amelyet egy torztestű nimfa tartott karjai közt. Ennek a nimfának a feje feltűnően hasonlított Viktória angol királynő torzképeire. Miután pedig a nimfa semmi néven nevezendő ruha nem volt, a rendőrség egyszerűen konfiskálta az összes ilyen sorlegeket. Ennek az lett a következménye, hogy azokért a sorlegekért, amelyek nem jutottak a rendőrség kezébe, hihetetlen árakat adnak az amatőrök, s a fiatal szobrászt untig biztatják, hogy csinálja tovább a sorlegeket. A szobrász azonban művészi önértéket is elővette, s egy lapban kijelentette, hogy szobrocskáit nem erkölcselenségük miatt, hanem politikai okokból foglalták le...

— **Anarkhisták a pápa ellen.** Egy római távirat szerint az amerikai anarkhisták mo-
rényletet terveztek a pápa ellen. Tervük egy le-
vélből derült ki, amelyet a római rendőrség le-
fogott. A rendőrség a levelet átadta *Tagliaferri*-nek,
a pápai csendőrség parancsnokának, mire ez azon-
nal szigorú intézkedéseket tett a Vatikánba
belépők ellenőrzésére. Az összes zárandoklat-
vezetőkhöz körjegyzéseket intéztek, amelyben figyel-
meztetik őket, hogy a zárandokok közé csakis
teljesen megbízható embereket vegyenek fel. Kül-
önösen attól félnek a Vatikánban, hogy az októ-
berben tartandó boldoggyávátási ünnepélyen, amik-
or a nép seregesen tödul a Szent Péter temp-
lomba, valamelyik anarkhista közelférközik a pá-
pához. E miatt valószínűleg az ünnepély alkalmá-
val is kivételes intézkedéseket fognak fogva-
natosítani.

— **Hősies orosz asszonyok.** A *New York Herald*
egy oroszországi levelezője lapja minapi számában
nagy elragadtatással emlékezik meg két orosz asszony-
ról, akik valóságos hősként küzdöttek Blagovesen-
ben (Kelet-Szibéria) a kínaiakkal ellen. Hogy a kínaiak
megakadályozzák az Amur folyón való átkelésben,
önkénteseket kerestek, akik minden hajót összeszed-
jenek és elrejtse. A veszélyes munkára senki se
vállalkozott. Ekkor két uriaszony, *Anasztasia Yugina*
és *Egénia Katysseva* előállt, állig fölfegyverkezett s neki
indult a veszedelmes feladatnak. Sok férfi, szegylve,
hogy két asszony így tudless a férfiakat, követte őket.
Az útközben, amely ebből a műveletből kifejlődött,
a két hölgy oroszánként küzdött. A ruhájukat számos
golyó rongyolta el. Az orosz kormány mind a kettő-
nek magas kitüntetést adott.

— **Tolsztoj, az istentelen.** A felebaráti
szeretet nagy apostolával, *Tolsztoj* Leó gróffal
csak nem akar megbarátkozni az orosz egyház.
Theophanes püspök a minap a *Doukhovny Vlesznik*
című egyházi lapban hevesen megtámadta a nagy
írót és követőt.

„A Tolsztojisták — írja a püspök — egy-
szerűen istentagadók. Nem is értem, hogy a
Tolsztojak nevezett embernek, akinek az írása
tisztá örüllés, hogy lehetnek követői! Hisz
ennek az embernek nincs istene és nincs lelke!
Nem állal káromló szavakat szórni isten anyjára,
a Megváltóra és az ortodox vallásra. Elég szo-
mérmetlen volt egy Új Testamentumot írni, mely-
nek szövege különbözők az igaztól. Elcsavarja az
Evangélium szavainak értelmét. Nem más, mint
hamisított. Minden üresfejű bolondunk közt ő a
legártalmasabb. Ő a Sátán igazi fia. Isten ortal-
mazzon meg tőle minden becsületes embert!”

Igy ír a püspök. És valószínű, hogy e kis
kirohanás miatt nem fog megapadni a langeszü
orosz író hűveinek száma...

— **Letartóztatott pénzügynök.** Szegedről táv-
íratozzák, hogy a rendőrség letartóztatta Krámer Dá-
vid odaváló pénzügynököt. Krámer a külföldi lapok-
ban között nagyhangú hirdetéseivel pénzkölcsönöket
és gazdag menyasszonyokat ajánlott. Sokan, kivált
nemetsországiak lépre mentek és busás előlegeket
küldtek neki, ámbar érdekében summit sem tett. A
becsapottak panaszára a rendőrség Krámer ellen vizs-
gálatot indított és ennek eredményeképpen ma dél-
után letartóztatta.

— **Egy állatszelidítő halála.** Zólyom-Radvány-
ban borzasztó módon halt meg tegnap *Clott* János
állatszelidítő. *Clott* nagy közönség jelenlétében egy
medve-ketrebe lépett és a medvével különböző mutá-
ványokat végzett. A medve azonban valami okból
felbőszült és a szelidítőre rohant és mielőtt segítség
érkezett volna, darabokra tépte gazdáját. A közönség
körében óriási pánik keletkezett, amely csak akkor
ért véget, amikor egy rendőr puskalövessel leterítette
a medvét.

— **A jegyzői tanfolyam.** A budapesti közigaz-
gatási tanfolyam kétszáz hallgatója előtti ma délután
kezdtek meg az előadásokat a zerge-utcai reáliskola
két legnagyobb termében mint párhuzamos két osz-
tályban. Az egyikben *Rényi* József miniszteri titkár
tartotta az első előadást a magyar közigazgatás, a másik
osztályban pedig *Kludik* Imre főispáni titkár prelegált
a közigazgatási jogról. Az előadások naponként dél-
után 4 óratól est 8 óráig tartanak.

— **Öngyilkosság.** *Kassáról* telegrafálják, hogy
Vaniscák Mihály tekintélyes iparos a közúti vasut elé
feküdt, mely darabokra tépte. Azt hiszik, hogy *Vanis-
cák* gyógyithatatlan betegsége miatt lett öngyilkossá.

— **Halálhíradás.** *Pethő* János, kir. tanácsos, te-
mesvári posta- és távirat-főigazgató sulyos csapás
érte. Neje, szül. *Szulyovszky* Izabella e hó 7-én hajnal-
ban Temesvárott elhunyt. Az elhunyt urnó halála
széles körben keltett igaz s mély részvétet. Számosan
kondoleáltak az elhunyt férjének, többek közt *Desseffy*
Sándor csanádi püspök, *Szalay* Péter posta-előnkigaz-
gató stb. A temetés 8-án délután volt Temesvár intel-
ligenciájának nagyszámu részvétele mellett.

Vitálisfalvai és uzoszáai *Vitális* Arpád né, szül.
Beregszászy Irma, e hónap 8-án 26 éves korában
meghalt Budapesten.

— **Gyógyszeresgyakornoki vizsgák.** A buda-
pesti gyógyszeresgyakornoki vizsgáló-bizottság előtt
ma múlt hónap 28-án kezdődtek a vizsgálatok és

31-iken fejeződtek be. Összesen 62 gyakornok vizs-
gázott, 14 kitüntetéssel, 44 elégséges eredménnyel, négy
vizsgázó elbukott.

— **Kitüntetett ócegek.** *Rothberger* udvari szállító
céget, amelynek Budapesten és Bécsben vannak üzle-
letei, a párisi világkiállítás zsűrije arany éremmel tűn-
tette ki.

Zimmermann Lipót és fiait céget Abauj-Szántón a
párisi világkiállítás arany éremmel tüntették ki.

— **Levicio fürdő.** Az újjalakított *Levicio* fürdőnek
a nyári idejében nagy számu vendégei voltak. Az
ősz évad, amely most kezdődik a szőlőműveléssel, a
nagy számu bejelentésekből ítélve nagyon fényesnek
ígérkezik. A remek szőlőtermés a fürdővendégeknek
különös élvezetet fog szerezni.

— **Vetőmag eladás.** A kisbíri, bábolnai, mező-
hegyesi és fogarasi ménesbirtokok és a gödöllői ko-
ronauradalomban termelt magvakat, amennyiben azok
az uradalom saját céljaira nem szükségesek, kiadják
vetőmagnak azoknak a gazdáknak, akik a birtokok
igazgatóságaihoz fordulnak. Felhívjuk az olvasók
figyelmét a mai hirdetésre, amelyben részletesen meg-
vannak a feltételek.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** Ma este
a *Telefon Hírmondó* előzetesnek szórakoztatására cigányzenét
fog közvetíteni az Emke kávéházból. A zeneközvetítés 8 órá-
tól 11 óráig tart, közben azonban egyenleg 9 órakor a kül-
földi értéktörzse zárátok, fél 10-ig pedig a legújabb hírek
felolvasása lesz hallható a Hírmondó kagylóin keresztül.

(x) Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!

A királyné halotti maszkja.

Budapest, szeptember 10.

Tegnap, éppen dicsőült királynénk halála év-
fordulójára jutott nyilvánosságra, hogy *Erzsébet* király-
asszonynak a legutolsó napjaiból eredő arcképét re-
jtegeti egy német művész, akinek alkalmá volt a
nagyasszonyt a halotti ravatalon is látni s aki a félig
kész arcképet e benyomások hatása alatt alkotta át
ott a helyszínén halotti maszkká.

Erről eddig senki sem tudott, most azonban ki-
pattant a titok. Maga az illető művész meséli el a
Localanzeiger legújabb számában. A maszk története a
művész előadásá szerint a következő:

A véletlen úgy akarta, hogy *Erzsébet* királyné
életének utolsó két évében a nyarat ugyanazon a vi-
déken töltse, melyet a királyné választott tartózkodá-
si helyül. 1897-ben Aix-les-Bains-ban volt. A bon-
porti kastély ablakából, hol vendég voltam, sokszor
láttam, amint fogaton lassan hajtott *Chambéry* felé,
tekintetét álmatagon függesztve *Lamartine* kedvenc
tavára. A következő évben *Cauxban* lakott, a genfi tó
mellett. Akkoriban *Riond* Bossonban tartózkod-
tam, *Paderevski* birtokán. Mi esalhatta a fáradha-
talan utazót a genfi tó partjára? A meillerici
sziklákon *Jean Jacques Rousseau* nyomait ke-
reste? Nem tudom, de hálás voltam a véletlen-
nek, mely nekem többször alkalmat adott arra,
hogy a királyné érdekes vonásait tanulmányozhassam.
Glonban, Territetben viszontlátam a mindig feketébe
öltözött *Niobét*. *Erzsébet* királyné feje, ahogy azt az
utóbbi évek sulyos eseményei kifáragták, több volt
egyéni, vonzó fejnél. Ebben az előkelő, átszellemült
fizionómiában, melyről uralkodói decal vegyült mély
melankólia sugárzott, ebben a rendkívül finom, saját-
ságos, időnek előtte összezsugorodott s mégis fiatalo-
san kecses vonásokban, melyek fölé nehéz, gesztenye-
barna hajkorona borult, egy egész királyi fajnak a
tragédiája volt olvasható.

Nem tudtam ellenállani a kísértésnek, hogy e
vonásokat viaszban meg ne örökítem. Ismeretes do-
log, hogy a királyné évek óta nem akar fotografus-
nak ülni. Nem is kísértettem meg azt a kegyet kérni,
hogy nekem üljön. Az én portrém teljesen emlékezet
után készült. Megkezdtem a munkát, megmintáztam
a fejet s mindig javítottam rajta valamit, valahány-
szor csak alkalmam volt a királyné vonásait köze-
lebről szemügyre venni. A befeszített fejet *Riond*
Bossonba vittem magammal, hol több becses javítást
tehettem rajta.

Egy napon, — 1898. szept. 10-ike volt — mikor
Paderevski éppen zseniális rögtönzéseket végzett a
zongorán, azt a hírt hozta a telefon Genfből, hogy
a királynét meggyilkolták. A zenének persze rögtön
vége szakadt. Villámként jutott eszembe az a gondo-
lat, hogy az arcképnek, melyen Territetben is dolgoz-
tam, immár nagyobb jelentősége van. Becsomagoltam
szorgosan a mintát, összeszedtem műszereimet s fél
óra múlva Genfben voltam.

Az emberi nagyságnak és emberi akaratnak
véres szatírja volt az, melyet a genfi hotel nyuj-
tott, hol a királyné ravatalon fektült. Az előcsar-
nokban nehézkes svájci főméltsóságok, idegen zsúr-
naliszták, hosszunyaku angolok sürögtek s ebben a
guttaperehás atmoszférában fektült ravatalon az,
aki életében annyira menekült a mindennapitól; az,
aki annyira szerette a magányt, aki *Koruban* a
legendás *Achilleiont* építtette. A halotti kápolná-
ban, az ünnepélyes gyertyák világánál utóljára pil-
lantottam meg azt a felséges profilt, mely az npei

tömeg közt a gyilkosnak elárulta a királynét. Genfnek
van ugyan néhány derék művésze, de ezek ez időtájt
szanaszét kóboroltak. Én voltam az egyetlen művész,
ki a halál angyalának nyomait idáig követtem. Kőte-
lességemnek tartottam ezt a márványarcot, melyet a
halál érintetlenül hagyott, hű képen visszaadni. Ha-
lotti maszkot nem vehettem róla, mert az udvari ce-
rimónia kérihetetlen volt. *Berzevics* kamarai elől-
járó azt mondta, hogy szigorú rendeltet van, misze-
rint semmiféle fölvetést se engedjenek meg. Ekkor
mentőgondolat jutott az eszembe. Hiszen nálam
volt a minta. A hotel drawing roomjába mentem
s ott egy ablakmélyedésben megtehettem rajta a szük-
séges változtatásokat. Így jött létre az én halotti-mas-
zkom, melyet viaszban mintáztam s melyet drága kincs
gyanánt őriztem. Egyelőre senkinek sem volt szabad
rőla tudni semmit s csak egy év múlva szivárgott ki
létezéséről a hír. A bécsi lapokból megtudta *Mária*
Terézia főhercegnő is, aki megbízott, hogy a viasz-
vázlatot fejesszem be s küldjem Bécsbe. Ezzel a tilalom
hivatalosan is meg volt szüntetve: az én maszkom
létezhetett.

Hogy munkámat a legkisebb anatómiai rész-
letekben is teljesen hűvé tegyem, dr. *Mégerand*
genfi orvos ítélete alá bocsátottam, a ki a királyné
holttestét bebalzsamozta s aki szerencsére nemcsak
nagy tudós, hanem nagy műtő is, s így kezemet
biztosan vezethette. Közös munkánk végeztével meg-
voltunk győződve arról, hogy pontos munkát végeztünk.
Ennek dacára nagy volt az aggodalmam. Mit fog szólni
az elhunyt királyné környezete, mit maga a fensé-
ges megrendelő a megőregetett arca hű visszaadásához?
Egyáltalában elismerik-e majd hasonlatosságát annak az
arcképnek, mely minden ismeretes arcképtől annyira
eltér? Kétségemet eloszlatja egy távirat *Hohen-*
burgból, amelyről a főhercegnő tudata, hogy a maszk
csodálatosan hasonlít. A maszk tehát elérte legfőbb
célját: hű emlékül szolgál a családnak. De elérte más
célját is, mint hiteles arckép nagy segítségére van a
művészeknek, akik a királyné arcképén vagy emléken
dolgoznak. Így *Kaulbachnak* és *Benzurnak*, a kitűnő
magyar mesternek, aki szintén hozzám fordult s aki
nemcsak az arcképben, hanem abban a nagy történelmi
festményben is, amelyet a király megbízásából készit,
Erzsébet királynét nem konvencionális módon, hanem
— a halotti maszk alapján — olyannak fogja ábrá-
zolni, amilyen az életben valóban volt.

Takács Zoltán bankgyára.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 10.

A csomó egyre bogozódik s *Takács* Zoltán
alig látszik már ki a büntársai nagy tömkelegé-
ből. Eddig is egész sereg embert tartóztattak le
már a hírhedt bankgyárral kapcsolatban, de hogy
hány embernek szegte a nyakát *Takács* legújabb
nyagvállalatával, azt még a rendőrség sem tudja.
Nincs az országnak olyan része, ahová a vizsgálat
szálai ki ne nyulnának. Kárpátoktól-Adriáig—
Mezőtúrtól-Baracskaig keresi a rendőrség a bün-
társakat és talál is eleget.

Szinte megdöbbentő, hogy *Takács* Zoltánnak
milyen sok büntársa volt. A könnyelmű emberek
egész seregét hálójába fonta *Takács* és nagyon
sok ismerőse — szinte egészen ártatlanul — meg-
sírta barátságát. Mert *Takács* — amilyen okos
embernek ösmerik — éppen olyan könnyelműen
dusalkodott a büntársak seregében. Neki mind-
egy volt, akár becsületes gazdember, vagy intelli-
gens, képzett ur, csak a hálójába kerithesse.

Kétségtelen, hogy *Takács* Zoltán arra aspi-
rált, hogy ha rájönnek is az ő nagy bűnére, a
neve hírhedt legyen. Nem bánta, ha tönkre
tesz is ekszisztenciáikat, ő csak haladt előre ki-
tűzött célja felé, amely már a szegedi csillagbör-
tőnben megért az eszében.

Takács Zoltán nem mostanában állította össze az ő
bankoprését, amelylyel a hírhedt százasokat gyártotta.
A rendőrségi vizsgálat nagyon sok olyan adatra jött
rá, amely arra vall, hogy a hírhedt bankgyár már mint-
egy háromnegyed esztendeje létezik és nagyon való-
színű, hogy a százasok előtt már kisebb bankókat: *tizese-
ket* is gyártott. Ezeket az apróbb bankókat könnyebb volt
feltűnési nélkül elhelyezni a banda tagjainak, amely
azonban — nagy kiterjedésű lévén — nem sok hasz-
not húzott a tizesek gyártásából. A vizsgálat adatai
szerint ekkor *Takács* Zoltán arra határozta magát,
hogy százasokat hamisít.

Ekkor még csak *Csapó* és *Oravetz* voltak a
büntársai. Megbeszélék a dolgot, megállapodtak a
teendőkre nézve és *Takács* kintavolt *Lipcsébe*, a fotoli-
tográfia hazájába, hogy onnan elhozza a százasgyár-
táshoz szükséges papírokat és a festéket. Körülbelül
két hétig tartózkodott a tavaszszal *Takács* Lipcsében
és tapasztalatokkal gazdagon jött onnan vissza.

Alighogy hazatért *Lipcséből*, *Oravetnek* szele-
vényi házában ütötte föl sátorát. Itt tanulmányozta a
százas-készítést s itt voltak akkor elhelyezve a bankó-

gyártáshoz szükséges összes műszerek. Hotelig kísérelgetett itt Takács Zoltán, amíg valamirevaló százásokat tudott előállítani. Ezek a százások azonban nem voltak még jók, úgy hogy Takács Zoltán nem mert velük a nyilvánosság elé lépni. Ekkor visszajött Budapestre.

Itt megismerkedett egy Alexi nevű emberrel, aki régebben a Divald Károly-féle műintézetben dolgozott. Azonban — úgy látszik — maga Alexi sem értett egészen a fotolitografáláshoz, ezért újabb bűnláts kellett nekik és erre vetették ki a hálójukat.

Akire Takács Zoltánét kivetették a hálójukat, amikor tökéletesíteni kellett a hibás százásokat, Gruber István volt, a Divald Károly-féle műintézet üzletvezetője. A szerencsétlen ember, aki — talán ártatlan az egész bankhamisítási ügyben — tegnap délután óta a rendőrség foglya.

Nem nagy idő óta ismeri Takács Zoltán, mindössze pár hónapja. Azelőtt hírért sem hallotta.

Körülbelül másfél hónappal ezelőtt beállított Divald Károlynak az illóí-uton lévő műintézetébe egy ember s Gruber Istvánt kereste. A tulajdonos ismerte már, mert régebben alkalmazottja volt.

— Mit keres itt, Alexi ur?

— Grubert keresem, vele szeretnék beszélni.

— Sok a dolga most, hagyja csak békében.

Ekkor még nem jutott hozzá Alexi Gruberhez, de később talált módot és alkalmat arra, hogy vele érintkezhessek.

Naponta tudakozódott utána a műintézet helyiségeiben s mikor ott sem jutott hozzá, megvárta az üzlet előtt. Hogy mit beszéltek egymással, arról eddig senki sem tud semmit.

Az üzlettulajdonos, Divald Károly azonban nem sokára azt vette észre, hogy Takács Zoltán is bebojár az üzletbe s ott elbeszélget Gruber Istvánnal. Figyelmeztette is mindjárt az üzletvezetőjét:

— Gruber ur, ez az ember nem magához való. Ismeri-e, kiesoda? Ez Takács Zoltán, a Berecz-féle sikkasztás hóse.

— Egyre a nyakamra jár, — mondta Gruber, — hogy meg akarja tanulni a fotolitografiát.

— No hát csak szakítson vele, mert ez nem egyenes ember, valaminek töri a fejét.

— Nem tudok megszabadulni tőle! — volt a Gruber felelete.

És most ő is a rendőrség foglya.

Gruber István, akit a rendőrség tegnap letartóztatott, már régebbi idők óta a Lónyay-utca 26-ik számú házában lakott. Eleinte — mintegy másfél évvel ezelőtt — Dobsánénak volt a lakója. Szolid, tisztességes embernek ismerte a szállásadónője és rendszeresen korán tért haza. Alig maradt ki hónapok alatt egyszer-egyszer.

Körülbelül ezelőtt egy esztendővel Gruber felmondta a szállását Dobsánénak és ugyanabban a házban Takó Lászlónéhoz költözött. Ez a háziasszony is csak jót tud mondani róla. Pontos fizető volt, rendszeres fiatalember, aki sohasem maradt ki időn túl a lakásáról.

Pár héttel ezelőtt azonban hirtelenében megváltozott Gruber István magaviselete. Ki-kimaradt a lakásáról és csak éjjel után járt haza. Ennek is megvan azonban most a magyarázata.

Gruber István Takács Zoltánnal értekezett.

Takács Zoltán naponta a Lónyai-utcaban lévő Zachár Ferenc-féle kis kocsmába járt, amely szemben van a Gruber lakásával.

A hírdet bankhamisító itt is pazarul költelezett. Finom borokat ivott és fényes vacsorákat evett. Egyszer, azután megszólította a vendéglős feleségét:

— Ismerik a Gruber urat innen a szomszédból?

— Ismerjük nagyságos ur, le szokott jönni vacsorázni hozzánk.

— Hívszák csak le valakivel. Mondják neki, hogy egy vidéki ismerőse kérti.

Zachárné első nap a kis leányát küldte fel Gruberért. Takács ur azonban másnap is megjelent a vendéglőben és ismét lehívatta Grubert. Ekkor Zachárné kis fia ment fel érte.

Zachárnéknál mindkét este külön szobában tárgyalt Takács Zoltán Gruberrel, hogy miről, az csak most lett nyilvánvaló.

Amikor Divald Károly látta, hogy üzletvezetője, Gruber István Takács Zoltánnal érintkezik, óva intette őt ennek az embernek a barátságától.

— Tudja-e, hogy ez már sikkasztásért áll?

— Tudom, de ha mindig a nyakamra jár.

— Hát csak vigyázzon, mert maga is bajba keveredik miatta.

Divald Károlynak igaza is lett, mert Gruber letartóztatta a rendőrség. Még mielőtt ez történt, beszélgetett Gruberrel.

— Mit akart hát tulajdonképpen magától a Takács?

— Hogy avassam be a fotolitografia titkaiba.

— És nem beszélt ön előtt a bankhamisításról?

— Beszélt és mulatott is egy hamis százast.

— De hát mért nem jelentette fel?

— Nem tudtam, hogy a törvény erre kötelez.

Ez volt a szerencsétlen ember utolsó válasza.

Másnap a rendőrség letartóztatta és házkutatást is tartott a lakásán. Hogy ott mit találtak, arról mit sem mesél a rendőri krónika.

Takács Zoltán — mint most már kiderült — fotolitográfia útján készítette a hamis százásokat. Eljárása a következő volt. Egy eredeti százasról nagyított fényképet készített. A nagyított körülbelül tízszeres volt, úgy hogy a százas bankónak minden vonása látható volt rajta. Amikor ezzel elkészült, rajzokat csinált a nagyításról, még pedig kettőt. Az egyiket a sárga alap, a másikon pedig a kék alap volt lerajzolva. Ezekről a rajzokról újra fotografiákat készített, de már eredeti nagyságban. Ezeket a fotografiákat vitték azután át — rendes uton — a papírosra.

Ámde a dolog még nem volt egészen korrekt és ezért volt Takács Zoltánnak szüksége újabb bűntársakra. Ezért akarta behálózni Grubert, ezért szövötközött Alexivel s ezért járt vacsorázni minden este egy szőke fényképészszel a Putzer-féle vendéglőbe.

Ezt a szőke fényképészt keresi meg mindig a rendőrség. Ez ugyanis Takács Zoltánnal minden este a Putzer-féle vendéglőben vacsorázott, amikor azonban Takácsot letartóztatták, ő is eltűnt onnan.

Takács Zoltán eddig kétszer hallgatta ki Drill Béla vizsgálóbíró helyettese dr. Fleischer Kornél albiró. A kihallgatások befejeztével vasárnap délelőtt hirdette ki előtte a további fogvatartását elrendelő határozatot. Takács ez ellen a határozat ellen felfolyamodást jelentett be. Később azonban megjelent védőjének dr. Vaisz Sándornak helyettese, dr. Weber Salamon s ennek kérésére Takács is előlalt azon számdékától, hogy felfolyamodását írásbelileg megindokolja. Dr. Fleischer albiró még tegnap délelőtt betérjettette az összes íratokat a törvényszék vádtaanáshoz. Ruttkay bíró referens ma terjesztette elő Takácsnak a vizsgálati fogságot elrendelő bírói határozat elleni felfolyamodását. Ennek sorsa előrelátható volt. A törvényszék helyben hagyta a vizsgálóbíró határozatát.

Tegnap délelőtt Takács Zoltán anyja is megjelent Fleischer albirónál s kérte, hogy fiával beszélhessen. A bíró kereken megtagadta kérését.

Magát Takácsot a fogság nem nagyon törte meg. Hosszu gummi esőköpenybe burkolja magát s úgy követi azt a két fegyveres börtönőrt, akik közül az egyik elől, a másik hátul megy s így fogják őt közre, mikor kihallgatásra kísérik.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Jászai Mari fölépése. A nyári szünet után ma este lépett föl először Jászai Mari asszony a Víg-színházban Phédra szerepében. Hatalmas művészetét teljes fényében hozta vissza. Hangjából, beszédéből, minden mozdulatából megragadó erővel és szépséggel áradt ki a tragikai fenség és a közönség lelkét föl-emelte abba a magasságba, ahol az igazi, nagy művészet trónol. Jászai Mari nagysága nem az ideges-ségben, nem a széccsözési vonalokban, nem a különködő felfogásban áll. Az, ami alakításait nagygyá teszi: az igazság fenséges egyszerűsége, a szenvedély őszinte és nemes hangja, a lélek heve és mélysége, az egyéniség rendkívülisége, a szépséggé finomult erő. Ma este újra éreztük, hogy hozzáfogható nagyság, a tragédiának ilyen eminens művésznője nincs sehol a messze Európában és büszkék voltunk arra, hogy ez a rendkívüli asszony a miénk. Jászai Mari jelenléte a Víg-színházat valóságos templommá avatja. Láttuk és kiéreztek ezt abból az áhitatból, amellyel a Víg-színház közönsége ma este Jászai Mari Phédraján csüngött és abból a tiszteletből, amellyel kollégái, a vele játszó színészek nemes buzgóssággal körülvették. Jászai Mari fényes művészetét nyílt jelenetekben és minden felvonás után percekig tartó tapssal honorálták és első megjelenésekor, amint kilépett a színpadra, hozzá méltó hőddalatt üdvözölték. Új volt Isméne kis szerepében Haraszthy Hermin, aki az előadás kezdetén — Erzsébet királyné halálának a második évfordulója alkalmából — lendületes, szép költeményt szavalt Balla Miklóstól. A nemes, poétikus vers, mely cikornyá nélkül, inspirált hangon dicsőíti a vértanu királyné emlékét, Haraszthy Hermin érzelmes deklamációjában mély hatást tett a közönségre. A nézőtérben feltűnt a sok kis leány, akik hosszú sorokban ültek a piros bársonyos padokon. Az Erzsébet-árvaház növendékei voltak ezek a kedves alakok, akiket a figyelmek igazgatósága hívott meg a mai kegyeletes évfordulóra. (d. e.)

Erzsébet királyné emlékezte a Népszínházban. Népszínház ma este kegyeletes emlékezőssel ülte meg Erzsébet királyné halálának második évfordulóját. Barna Izsónak, a színház jeles karmestere, erre az alkalomra írott gyásznyitánya kezdte meg az előadást. A mélyen átértett és szépen hang-

szerelt zeneművet szinte áhítatos kegyelettel hallgatta a színház közönsége. Ezután Szirmai Imre szavalt a nagy hatással Makai Emilnek hangulatossá alkalmi költeményét. Az előadásban Hoffmann meséit adták Hegyi Aranka ismert művészi alakításával a hármast fő női szerepben.

Kopácsy Juliska a sah előtt. Marienbad-ból táviratozza tudósítónk, hogy a sah tegnap Kopácsy Juliska bucsuvendég szereplése után pompás ékszeri kiállítás a művésznek és ma délutánra magához kérte audienciára. A sah fényes környezetben fogadta a primadonnát és hízegő elismeréssel szólott szép hangjáról s temperamentumos játékaról. Az uralkodó mindjárt meg is kérte, hogy énekeljen valamit s erre Kopácsy Juliska a sah szalonjában hangversenyt rögtönzött, amely egy óra hosszat tartott. A végén a sah a fonográfjába énekelte az egyik dalt a művésznővel s aztán remek ékszeri ajándékozott Kopácsy Juliskának, megjegyezve, hogy az csupa perzsa rigiség. Perzsa uralkodója felkérte a primadonnát, hogy csütörtökön délután ismétlje meg a koncertet. Az ékszer egy türkizekkel és briliánsokkal kirakott medallionból, egy pár függőből s egy gyűrűből áll, amelyet a marienbadi ékszerészek sok ezer forintba becsülnék.

Molnár László a Nemzeti Színházban. Molnár László, az ismert drámai művész, aki ez idő szíriant a Magyar Színház kötelékébe tartozik, az idei évadban, mint értesülünk, három legszebb Shakespeare-szerepében vendég szerepelt a Nemzeti Színházban. A jeles művész Hamletben, Otelloban és Lear királyban fog fellépni.

Új történelmi darab. Bródy Sándor és Rákosi Viktor Mátyás király cím alatt nyolc képből álló történelmi darabot írnak. A darab a Magyar Színház számára készül s Mátyás király kolozsvári szobrának leleplezése alkalmából fog színpadra kerülni.

Előre az Országos Színész-Egyesületből. Az Országos Színész-Egyesület színészközlője a létesülés első stádiumában van. A legutóbb tartott egyesületi tanácsülés bizottságot küldött ki Molnár László elnökével, dr. Komor Gyula, Szilágyi Vilmos és Vidor Dezső tagokkal, akik az iskola tervezetét elkészítik. Az egyesület följelentette a Délvidéki színi képzéssel a minisztériumnál és engedelmeinek bevonását kéri. — A legutóbb felterjesztett hátralekös igazgatók közül Csóka Sándor teljesítette az egyesülettel szemben fennállott kötelezettséget és így concessiójának birtokában marad. — Halasi Bélának, a kassai színház művezetőjének igazgatói engedelem iránt való kérést, nyet az egyesület pártolólaj terjesztette föl a belügy-minisztériumhoz.

A Városligeti Színkör újdonsága. A Városligeti Színkör legközelebbi újdonság Costa Károlynak A keringőkírály című énekes bohózatá lesz. A darabot dr. Komor Gyula fordította.

Egy ifjú színésznő halála. Z. Borbély Irma, a magyar vidéki színészetnek egy jeles ifjú tagja, husz éves korában, tegnap elhunyt Budapesten. Az ifjú művésznő tagja volt Csóka és Rakodczay kecskometi, Mezei nyitrai társulatának. Egy ideig a Magyar Színház és a Városligeti Színkör kötelékébe is tartozott. A fiatal naivát tudóbjaja sodorta kora sirjába.

Művészet a Margitszigeten. A margitszigeti művészet, amelyről már ismételtelen szoltunk, a közreműködők névsora után következő, nagyon előkelő színvonalon fog állani. Emeli az est érdekességét Jókai Mórné közreműködése, aki hosszas vonatkozás, számtalan felhívás visszautasítása után, végre is megérte fölépését, a jótékonyra való tekintettel. A többi közreműködő névsorát már előbb közöltük olvasóinkkal. E névsort érdemes egészíti ki Márkus Lili, a főpolgármester bájos leánya, aki minik képzett zongoraművész nő mutatja be magát a művészetben. A rendezőbizottság újabbán dr. Gobbi Lajos tanárt kérte fel a művészet zenei részének levezetésére. Az előkészületek minden irányban serényen folynak, a művészet minél fényesebb és nagyobb sikerének kivárása. Személyjegyek tiz koronáért a Harmónia zeneműkereskedésben és a bizottság irodájában (Nemzeti Szálló) kaphatók.

Vidéki színházak. Groó Valéria, aki a Nemzeti Színházban volt a tagja, októbertől kezdve a győri színházhoz szerződött s közelebb Pápan fog vendég szerepelt. — Egerből írják nekünk: Az egeri arénában néhány hét óta Deák Péter jőnevi társulata játszik. Deák társulata válogatott erővel rendelkezik és az teszi érthetővé, hogy a városban, mely az utóbbi idők gyakori csapásainak hatása alatt meglehetősen nyomott hangulatban van, ez a társulat szép sikereket ér el. A társulat helyes szervezése megengedhetné teszi, hogy a hét folyamán minden műfaj előadthassék. A jó előadásokban az igazgatón kívül még nagy része van Leóvey titkárnak. A társulat dicséretet érdemlő tagjai: Pálffy Nina primadonna, Murányi Juliska drámai színésznő, Dulich Mariska operette szubrett, Gy. Lónyai Piroksa és L. Perczel Mari asszonyok, Lomnitz jellemszínész, Szalóky komikus, Gyárfás és Lorándi tenoristák, Irvay és Iványi baritonisták.

A m. kir. opera abécéje.

— Elkészett szelvényzet. —

Budapest, szeptember 10.

Az a humoros program, melylyel *Mészáros Imre* igazgató ur több várakozást keltett önmaga, mint a m. kir. opera iránt: egyszerűen kifogyhatatlan a rejtett szépségeken. Az ember csak olvassa újra meg újra s megdöbben, hogy mi minden van ebben a kis programban. Humor, új szavak, meglepő terminus technikusok, újszerű kritika, az a meglepő fölfedezés, hogy igazgatói tekintélylyel pótolni lehet mindent: ez tudvalevőleg mind benne van a kis programban és Szász Károly e program olvasása után szégyelni fogja, hogy ő csak a hegedűről irta lelkesedve: *négy kis hárbán mennyi dallam!* Oh a hegedű négy húrjában lehet sok dallam, de ki az ördög keresett volna ennyi újat egyetlen szürke programban? Igaz, hogy éppen program nincs a programban, de ez is a rejtett szépségei közül való.

S íme még valami van a programban. Valami, ami első olvasásra fel se tűnt. Pedig ez talán a legszebb minden szépsége közt.

Az igazgató ur új abécét fűdözött föl.

Onök azt kérdik, hogy miért rejtí hát véka alá, akarom mondani a program sorai közé? Ez éppen a szerénység. Nem kiáltja ki a világba, mint a közönséges fölfedezők, hanem egyszerűen alkalmazza, mintha a régi abécé volna, a hétköznapi. Oh csak nem csap mindjárt lármát ilyen csekélységgel!

S innen van, hogy a legtöbben meg se látták az új abécét. Magunk is csak ismételt olvasás után vettük észre, hogy milyen különös, mikor a program azt mondja:

„Az igazgatóság régen nem adott operák előadását tervezi. Címüket betűrendben soroljuk fel:

Alár.	Nürnbergi mesterdalmokok.
André Chenier.	Az alvajáró.
Brankovics György.	Észak csillaga.
Don Pasquale.	Rajna kincse.
Szöktetés a háremből.	Szigfríd.
Istenek alkonya.	Toldi.
Lahore királya.	Eladott menyasszony.
Lalla Roukh.	Fehér hölgy.
Manon.	Walkürök.
Merlin.	

Hiszen ha nem állna ott, hogy az igazgató ur betűrendben közli az operák címét! De így némi konfliktus támad az eszünk és a szemünk közt. Hogyan kerül a *Szöktetés a háremből* betűrendben a *Don Pasquale* után s az *Istenek alkonya* elé? Hogyan kerül az *Észak csillaga* a *Rajna kincse* elé? Hogyan kerül az *Eladott menyasszony* a *Toldi* mögé?

Lehetetlen.

Dehogy lehetetlen. Egy kicsit titokzatos ugyan az ut, de be lehet hatolni a rejtélybe. Csak föl kell például tenni, hogy *Mészáros* igazgató ur németül gondolkodik. Egy világért se vádoljuk vele, de azért meglepő, hogy ugyanezek a címek milyen pompásan elrendezkednek az ígért betűrendben, ha — németül írjuk egymás alá.

Tessék ellenőrizni:

Alár.	Meistersänger.
André Chenier.	Nachtwandlerin.
Brankovics.	Nordstern.
Don Pasquale.	Rheingold.
Entführung aus dem Serail.	Siegfried.
Götterdämmerung.	Toldi.
Lahore.	Verkaufte Braut.
Lalla Roukh.	Weisse Dame.
Manon.	Walküren.
Merlin.	

Igy a betűrend a mi hétköznapi fogalmaink szerint is kifogástalan volna. Persze a m. kir. opera igazgatójáról illetlenség volna föltenni, hogy németül gondolkodik. Ezért mondjuk, hogy új abécét fűdözött fel, melyet szerényen és hivalkodás nélkül alkalmazott programjában. Nagyon élmés abécé, némileg megfelel a monarchia dualiztikus formájának s az opera hiányos nyelvgésének. Most már csak azt fogjuk a programban megkeresni, hogy nincs-e benne valahol elrejtve az új abécé szabadalma is. Ahol annyi nem is sejtett dolog rejtezik, mint ebben a programban, öketlenül meglesz a szabadalom is, a védjegy is, csak keresni kell...

SPORT.

.. **Bécsi löversenyek.** Holnap, a freudenaui meeting hatodik napján dől el a 6000 koronás Gagarverseny, mely arról híres, hogy rendszeren elsőrangú kétévesek találkozzák szokott lenni jó klasszisu három évesekkel s így mértéket nyújt a két évjárat javának egymáshoz való viszonyáról. Az elsőbbrangú kétévesek közül *Lothario*, *Topaze*, *Carrasco* és *Elegé*, a jó háromévesek sorából *Philister*, *Kara* és *Charmer* indulhat. Valószínű, hogy a díj kétévesnek fog jutni mert *Lothario*hoz és *Topaze*hoz klasszis dolgában még sem ér föl egyik ló sem. Érdekes lesz holnap az Espoirverseny, mely voltaképpen eladóverseny, s mégis olyan társaságot gyűjt össze, amely akár egy István-díjért is futathat. *Testör*, *Kara*, *Sternbusk*, *Topromene*, *Alfréd*, *Jablanka* cserélhetnének gazdát; a győztes közülök alkalmasint *Testör* lesz valamelyik Szemere-ló előtt. A többi versenynek nincs semmi jelentősége, csak a tipjükre utalunk:

- I. Avar II.—Gondi.
- II. Orkán—Reducer.
- III. Lothario—Topaze.
- IV. Testör—Szemere-istálló.
- V. Marietta—Haszrmann.
- VI. Cecilie—Banda.
- VII. Akárhogy—Moderne.

.. **A bécsi löversenyek eredményéről** leggyorsabban és legmegbízhatóbban a *Telefon Hírmondó* után értesülhet a főváros sportközönsége, mert a beszédo újság kiadott tudósítójának telefonjelentése alapján mindjárt az egyes versenyek lefutása után kimerítő jelentést olvastat fel. A felolvasásokat riadófel előzi meg.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Egy ostor miatt.** A törvénykezési szünet lejárt s ma már az esküdtbíróóság is megkezdte működését. A pestvidéki törvényszék esküdtbíróága ma ítélkezett Nagy István kocsis fölött, aki halálotkozó súlyos testi sértéssel volt vádolva. Az eset, melyért a vádlottak padjára került, a pestmegyei Mende községben történt. Havas Pál szérűjén, ahova Nagy István zabot hordott. Az udvarba érkezve a kocsis ledobta ostorát a földre, melyet aztán *Vojacsik Mihály* napszámos fölvev s patogatott.

— Tedd le azt az ostort — mondta a kocsis. — Nem látod, hogy az ökrök félnek a patogatástól? Vojacsik nem hallgatott a kocsis beszédére, hanem mikor a kocsis már a szenteket is kezdte emlegetni, Vojacsik a vasvillát vágta hozzá.

A kocsis megjegyezte az üstétől s úgy védte magát, hogy feléje subintott a vasvillával s úgy fejbe ütötte, hogy Vojacsik rövid idő alatt meghalt. Az ütés koponyáját repesztette szét. A mai tárgyaláson *Rónay Kamill* bíró elnökölt. A vádhatóságot dr. *Halász Lajos* ügyész képviselte, védő dr. *Mihajlovics Béla* volt. A vádlott avval védte magát, hogy ő csak önvédelemből hadonázott a villával s nem akarta elmentelt halálra sebezni. A vád és védelem előterjesztése után, három kérdést adott át a törvényszék az esküdteknek, akik hétmélt több szavazattal bünsnek mondták ki a vádlottat a halált okozó súlyos testi sértés büntetében, de a második kérdésre konstatálták, hogy a vádlott jogos önvédelemből cselekedett.

A törvényszék e verdikt alapján fölmentette a vádlottat.

§§ **A szatmári testvérgyilkosság.** A szatmári gyilkosság ügyét e hó tizenharmadikán, esküdtökön tárgyalja a királyi Kuria első büntető tanácsa *Czorda Bódor* elnöke alatt, *Székács Ferenc* bíró előadásában. Minthogy az elsőfoku bíróság halálos ítéletet mondott ki, és az eljáró védők helybeli képviselőt nem rendelték, a Kuria arra az esetre, ha a vidéki védők a főtárgyalásra nem jelennek meg, most először alkalmazza az új büntető perrendtartás azon intézkedését, hogy a Kuria, ha ezt az ügy körülményeinél fogva célszerűnek találja, hivatalból rendelhet ki védőt. A Kuria a három vádlott részére *Erdélyi Sándor*, *Günther Antal* és *Okolicsányi Géza* budapesti ügyvédekkel rendelte ki védőket. A főtárgyaláson a vádat maga *Hammersberg Jenő* koronaügyész fogja előterjeszteni, aki ez alkalomból megszakítja szabadságidejét.

TÁVIRATOK.

A békeszerető óár.

Havre, szeptember 10. Arra a táviratra, melyet a hatalmak képviselői a békekonferencián aláírt szerződések és nyilatkozatok ratifikációjának elhelyezésénél az orosz cárhoz intéztek, a cár szintén táviratilag válaszolt, kifejezte őszinte köszönetét Debaufort külügyminiszternek és hozzátette: Adja isten, hogy a munkálatok, melyekben a konferencia tagjai élénk részt vettek, alapjául szolgáljanak, ha a távol jövőben valószínű, az általános béke helyreállításának, minden keresztény civilizáció céljának.

Ferenc Ferdinánd német hadgyakorlaton

Stettin, szeptember 10. *Ferenc Ferdinánd* főherceg ma a német császárral külön vonaton a Greifenhagen melletti hadgyakorlati terepre utazott és jelen volt a mai hadgyakorlatoknál. Délután 5 órakor Vilmos császár és *Ferenc Ferdinánd* főherceg külön vonaton visszatértek Stettinbe. Este a császári párnál ebéd volt, melyen *Ferenc Ferdinánd* főherceg és a többi fejedelmi személy részt vettek. A főherceg a német császárné mellett ült.

Ot ember halála.

Páris, szeptember 10. Lanessan tengerészeti miniszter Courrejoles tengernagytól ezt a távirati jelentést kapta, hogy *Vauban* hajókamarájában Nagasakiba való megérkezésének előestéjén egy kártács felrobant, minek következtében 5 ember megsebesült.

A pestis.

Glasgow, szeptember 10. Az egészségügyi tanács ma kiadott jelentése szerint ismét egy pestisben megbetegedett embert vittek a kórházba és egy újabb gyanús esetet hoztak a hatóság tudomására. Összesen 16 pestis-beteg fekszik jelenleg a kórházban, 112 személy áll orvosi felügyelet alatt.

Közigazgatási táviratok.

New York, szeptember 10. (Terményszösz.) (Zárlat.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 10.1/2 (10.1/2). Okt.-ra 10.04 (9.30). Decemberre 9.63 (9.12). New-Orleansban helyben 10.1/4 (10.1/4). — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 8.05 (8.05). Stand white Philadelphiában 8.— (8.—). Refined in Cases 9.35 (9.35). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — *Zsír*: Western steam 7.15 (7.10). Rohe és Brothers 7.40 (7.35). — *Tengeri irányzata* tartott. Szept.-re 45.1/2 (45.1/2). Decemberre 41.1/4 (41.1/4). Májusra 40.1/2 (41.—). — *Buza irányzata* állandó. Piros őszi helyben 81.1/2 (80.—). Szeptemberre 78.1/2 (78.1/2). Decemberre 80.1/2 (80.1/2). Márcs.-ra 83.1/2 (83.1/2). Májusra 83.1/2 (83.1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 4.1/2 (4.1/2). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 8.1/2 (8.1/2). Szept.-re 7.35 (7.10). Novemberre 7.50 (7.35). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.80 (2.80). — *Cukor*: 4.1/2 (4.1/2). — *On*: 30.12 (30.42). — *Réz*: 16.66 (16.66). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 10. (Terményszösz.) (Zárlat.) *Buza* irányzata állandó. — Szeptemberre 73.1/2 (73.1/2). Októberre 74.— (73.1/2). — *Tengeri irányzata* tartott. Szept.-re 40.1/2 (40.1/2). — *Zsír*: Szept.-re 6.82 (6.80). Októberre 6.85 (6.82). — *Szalonna* short clear 8.12 (7.85). — *Sertészsőr*: Szeptemberre 11.40 (11.10). Októberre —.— (—.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Nyíltér.

Egyévi önkéntesek

Egyenruhákat és felszereléseket legeleánsabban és olcsóbban mint bárhol beszerezhetik

TILLER MÓR és TÁRSA

os. és kir. udvari szállítóknál

Budapest, IV. Központi városház.

— Arjegyüket kívánatra a cég ingyen küld. —

Magasalpesi elsőrangú gyógyhelyek.

Levico (500 méter) **Vetriolo** (500 méter)

DÉL-TIROL
Arzen-, vas- és gyögyforrások, olismert kútnál hatással bíróak, és női bajok stb. ellen. A Levico-arsenviz minden gyógytárbán kapható.

(Nyáron és télen nyitva.)
Az ősz **SZÖLÖKURA**
idény megnyitás szeptember 1-én.
A tél **ÉGHAJLATI KURA**
idény megnyitás október 15-én.
A lakások szeptember 15-étől június 1-ig 1/2-dal olcsóbbak.

Prospektusokkal szolgálnak az utazási vállalatok és az igazgatósági irodák Charlottenburg (Berlinerstrasse 33) és Levico (Dél-Tirol).

Távirati cím: Polly, Levico.

Dr. Polly-Polacek vezérigazgató.

Értesítés.

Gyárunkban kitért részleges sztrájkból kifolyólag szükségesnek tartjuk tudatni, hogy a sztrájkoló munkásokat részben új munkásokkal már pótoljuk, s hogy ennek következtében, valamint jelentékeny árúcsökkenésnek köszönhetően, hogy az áruszállításunk semminemű fonakadást nem szenved.

Budapest, 1900. szeptember hó 10-én.

RIEGLER JÓZSEF EDE papírneműgyár részv.-társ. Igazgatósága.

(Az e rovat alatt közöltettek nem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

KÜLÖNFÉLEK.

Dalok.

I.

Mikéntha most is versenyt zúgna
A szélvihar a tengerárral,
S együtt zokognék a sikoltó
Viharmadállal.

Jajongó, szörnű szótával
A szél izesztó táncra kelne,
S bennem is sírva háborogna
Szívem szerelmé.

II.

Enyém a vágy, mé' messze szörnűl,
A tiszta, nyájas ég enyém.
Enyém a búvós csalóánydál,
A legcsodásabb költemény.

Enyém a mezők vadvirága,
Az édes illat, szín, a fény,
Enyém óh minden ragyogása
És minden árnya az enyém.

Herczeg János.

— **Divatos névjegyek.** Az életben minden rabja a divatnak. Még a névjegy is. Nemrégiben igen szerény követelményeink voltak a névjegyekkel szemben s most idényről-idényre változik a névjegyek divatja. Hová lett a szerény, kis kartonlap, amelyre egyszerű betűkkel nyomattuk nevünket? Az aranyozott szélű névjegy már nagy luxust jelentett. Ma már ez nem elegendő. Az idei szezon sok újdonságot hoz a névjegyek terén is. Dominál a fehér szín, de azért divatos a halványzárka, zöldesszürke, kék és halványpiros névjegy is. A névjegypapír anyaga is nagyon különböző. Legújabb egy vastag, durva karton, rojtozott szegélyvel és a közepén sima mezővel a név számára. Alakja ennek rendszerint nagyon hosszú és sarkai tompák; de vannak teljes négyzetű névjegyek is. Különös, de divatos alak a tojásdad is, de ma ezt is használják névjeggyül. Nagy választék van a névjegyre írott szavak betűinek színében és miként való elhelyezésében. Természetesen még mindig előljár a szecessziós írás. Fehér vagy halványzárka papíron fekete vagy sötétzöld az írás, míg kék, rózsaszínű és zöld kartonokon vörös vagy sűrűre színezettnek. A név legtöbbször középpont van, de gyakran felül a balsarokra nyomják. Leggyakoribb a litografált névjegy. Van már arcképes névjegy is, amely különösen nőknél és gyermekeknek nagyon divatos. Az arckép felül a bal sarokban van elhelyezve. Kerettel is övezik a névjegyeket, leginkább stilizált levelekkel. A címer alkal-

mazása is divatos a névjegyeken s művészi kivitelben szép ékessége a névjegynek.

— **Vadászat fekete asszonyokra.** A vérteli indiánusok rossz szemmel nézik a *squameneket* vagyis azokat a fehér embereket, akik indián nő vesznek el feleségül. Sőt tudják ugyanis, hogy a fehér emberek legtöbbje üzleti szempontból köti meg az ilyen házasságot, hogy az asszonnyal együtt hatalmas darab földet kaparíthasson meg. Különösen a *Chocian-törzs* gyűlölte a fehéréket s elhatározta, hogy több nem adják lányukat a fehérbőrűeknek. Egyéb se kellett ezeknek. Elhatározták, hogy erőszakkal szereznék feleséget. Valóságos hajóvadászatot rendeztek tehát a fekete asszonyokra s rövid idő alatt száz házasságot kötöttek. Bezzeg másként van ez nálunk Európában, ahol a statisztika szerint is több az asszony mint a férfi. Nálunk az asszonyok vadásznak férjre, míg a vad nyugaton, ahol úz férfire jut egy nő, lordított világ van és a lányoknak nem kell rettegniük, hogy aggszüek maradnak.

— **A legszelebb utca.** Berlinben van a világ legszelebb utcaja. A híres *Unter den Linden* történelmi nevezetességű fasorával nyeri el az utcák versenyében a babért. A gyönyörű útvonal hatvanöt méter széles s jóval felülmúlja a híres párisi boulevardokat is, amelyeknek csak egyik oldala a forgalomé, míg a másik oldalán a kávéházak asztalai és az árusok bódéjai foglalják el a helyet. A boulevardok legnagyobb szélessége harminckett méter, míg például a mi *Andrássy-utunk* negyvenhét méter szélességű. A bécsi *Ringstrasse* ötvenhét méter. Az amerikai boulevardok sem szélesebbek ötven méternél. Londonban tudvalevűleg keskenyek az utcák. Legnagyobb büszkeségük a Trafalgar-square csak harmincyole méter. Legtöbb utcájában, különösen a Cityben alig fér meg két koei egymás mellett.

— **Lemétayer ur szivarjai.** Hihetetlenül naiv módon ment kelepébe a minap Párisban egy vidékről fölkerült uriember, vagy amint Párisban mondják: „un bonhomme de province”. *Lemétayer* ur a Loire megyéből került fel a fővárosba, s ott megszemlélte a kiállítás. Onnan jövet a Champs-Elysées-n megállított két elegáns ültözött urat:

— Hogy jutok legközelebb a Trinité-térre?

— Mi is éppen odamegyünk — mondták az elegáns urak. — Jöjjen velünk.

Lemétayer ur szépen megköszönte a szívesseget és velük ment. Egy kávéház előtt megálltak az elegáns urak s az egyik azt az ajánlatot tette, hogy menjenek be egy *bocra*. (Igy hívják Párisban a kis pohár sört.) *Lemétayer* ur örömmel fogadta az ajánlatot s csak azt kérte, hogy a sört ő fizethesse. Nem sokára mind a hárman a kávéházban ültek és —

kártváltak. *Lemétayer* megnyerte az első jótiszteket, s ekkor az urak egyike azt a ánlotta, hogy az utolsó három játszmát ezer ezer frankos befutó állassák. *Lemétayer* aki látta hogy ez a két ur nagyon győn-gőn játszik, beleegyezett.

— Bocsanát — mondta — csak hetszáz frank van nálam...

— Jó, hát átszszuk hetszázba — felelték az urak.

Közben egy negyedik ur jelent meg a játszatóron, aki a becsüfelfrend kis piros szalagát viselte a gomblyukában. A két elegáns ur erre bízta az 1400 franknyi összeget, hogy majd a nyerőnek átadják. Közönséges fogás szerint most *Lemétayer* urnak el kellett volna versítenie 700 frankját. De ezek az urak még egyszerűbben csinálták a dolgot.

— Van valakinek szivar? — kérdezte az egyik.

Lemétayer följárlotta cigarettáit.

— Köszönöm, — mondta a csalo — én csak havannát szívok. Tudja mit, itt van husz frank, ön fizette a sört, én fizetem a szivart... menjen és hozzon egy félucat Londreszt...

A jó *Lemétayer* elment, szivart vásárolt, s mire visszajött, az összes urak eltűnnek. Azonnal jelentést tett a rendőrségnek — majd pedig maga szivta el a hat szivart, amelyért csekély 680 frankot adott.

— **Fehér gyászruhák.** A sir sötét komorságának méltó szimbóluma a fekete színű gyászruha. De nem minden nép használja a gyász külső kifejezésére. Némely keleti államokban kék ruhát öltenek a gyászolók. A japánok és a kínaiak fehér gyászruhát hordanak. Előkelő amerikai hölgyek most a fehér gyászruha kultuszát akarják meghonosítani. Az idekötökös hőségben szinte elviselhetlen volt a fekete gyászruha. Ezért többen sima, fény nélküli szövethöl vagy indiai selyemből készítették gyászruhát. A ruhák szabása a lehető legegyszerűbb; a disz rajta fehér bársony- vagy selyemszalag. Az egyszerű gyászruhákhoz fehér rózsákkal díszített köpenyt használtak s a stíluszerűség kedvéért fehér cipőt is viseltek.

— **A világ legnagyobb fürdője.** A napokban nyitották meg San-Francisco-ban a világ legnagyobb fürdőjét. A hatalmas fürdőt *Sutro* nevű kaliforniai milliárdos — mert milliókkal névelt sőt nékili nem lehetne illetni — 800.000 dollár költséggel építtette s ezután odaajándékozta a nagy nyilvánosságnak. Tulajdonképpen természetes fürdő. San-Francisco körül sok csatorna van, amelyek a Csendes Óceán sós vizét egy nagy földalatti viztartóba vezetik és ezt az óriási viztartót alakították át elmés módon és sok költséggel egy nagystíli fürdővé. *Huszezer ember* fürdözhetik egyszerre ebben az óriási fürdőben, amelynek külön férfi, női és gyermekosztályai vannak.

REGENY.

A rádza nyaklánc

— REGÉNY —

Írta: RUDYARD KIPLING

(49)

— Ez egészen rájuk vall! Ilyenek ezek! — mormogta Tarvin. — Ezt gondolhattam volna. Hatvan láb magas falat építenek és nyolevan láb széles lyukat csinálnak bele. A nyaklánc valóságban valami bokron lóg, vagy valami gyerek játszik vele... én pedig nem juthatok hozzá.

Az omladékon át bele botlott a nyilásba s aztán ott állott darabos oszlopok, kőlapok, ledőlött pillérek és beomlott sírok tömkelegében. Csaknem a lovaglószínia alatt halat, nyújtott szisszegést hallott... Nines asszonyzülte halandó, akinek a kigyó hangját be kell mutatni, ráismer akárki, ha először hallja is.

Tarvin sötétegyet, aztán csöndesen megállott. Fibby nyertése már csak egészen tompán jutott a füléhez. A keleti szél besuhalat a hasadékon és Tarvin megkönnyebbült szívvel törülgette a homlokát. Tovább már csak reggel akart menni, most éppen ideje volt, hogy megpihenjen. Hogy nem volt tanácsos mozdulnia, arra eléggé figyelmeztette a kigyó.

Elővette zsebéből a butykosát és az elemőzsiát és farkasétvágygal látott neki az evésnek, de azért nem mulasztotta el azt sem, hogy hébe-hóba óvatosan körül né tekintsen. Az éjszakai sötétség már oszladozni kezdett s alig néhány lépésre egy nagy épületnek a körvonalait pillantotta meg. Oldalvást már árnyak tűnédeztek fel, halványan és kísértetiesen, akár csak álomképek, templomok árnyékai és újra meg újra csak templomok és házak árnyékai. A szél, amely közöttük

járt, az ő leheltetéstől megmozgatott cserjék zizegését vitte el magával.

Az árnyak egyre nagyobbak és tisztábbakká lettek, észre vette, hogy egy bedőlő sírral áll szemben. Most le kellett hunyia a szemét, mert minden előzetes jeladás nélkül, a hajnal pirja előtt a háta mögött és a halottak városát a homályból beragyogta. Óriás termetű, zegzugos kupolájú paloták vérvörös fénytől elborítva feltárták sajátos úreit és meredtek bele a napvilágba, amely legbelsőbb termeiket feltárta.

Zugva, fűtülve vonult a szél a pusztá utcaikon és mert Tarvin senkit sem talált, aki utbagizathatta volna, egy csomó omladékok és port felhővé kavarva, hogy szinte eiklontölésének tetszett, újra maga látott neki, hogy valamire kilykudadjon.

A száraz fűvön gyík siklott át a napon sütkezve. Az izzó hajnalpír már szerteszólt, irgalmatlanul tiszta fény öntött el mindent, egy kánya kőválygotta a makulátlanul kék égen; az alig megszületett nappal olyan öregnek látszott, akár a halott város. Tarvinnak úgy tetszett, mintha a nappal és jómagá megállt volna, hogy a céltalanul tovaomolygó por szárnyait a susogó szadzok elvonulását lesse.

Mikor most betért az első utcába, egy páva sétált elő egy büszke vörös ház kapuboltozata alól s a nap ragyogásában pompás sátozt vont. Tarvin megállt s a lehető legkomolyabban, minden guny nélkül, leemelte a kalapját a királyi madár előtt, hogy köszöntse az egyetlen élő lényt, amely tollazatának a szinompájában villogva üttött el a kővilágtól.

Ennek a helynek a esőndje, az üres épületeknek kérdő meztelensége lidérenyomásként nehezedett a lelkére. Jó ideig még arra sem volt képes, hogy fűtüssenten egyet, hanem csak ideodabolyongott céltalanul a falak közt, nézegette a rengeteg s természetesen kiszáradt vízmedencéket, az üres órházakat, amelyekkel a sáncok mintha ki lettek volna szögezve, az időtől porhanyóssá lett ívekét, amelyek minden utcatorkolatot

átfogtak és mindenekfelett a kilencemeletes dícső-ségtornyot félig leomlott tetőjével, amely százötven lábnyira nyúlt a magasba, hogy a körülötte fekvő vidéknek hirdesse, hogy a királyi város nem halott, hanem egy napon újra megnépesül emberekkel.

Miután fáradtságosan felszállott a toronyba, amelynek külső falai tele voltak emberi és állati dombormű alakokkal, Tarvin lenézett a messze, alvó vidékre, amelyben a halott város feküdt. Látta az utat, amelyen éjszaka lovagolt és harmine mér földnyire követhette a szemével, amint hol eltűnt valami mélyedésben, hol újra fölmerült; végig nézett a fehér mákföldeken és a zöldesbarna cserjésen és látta, hogyan metszi át a vasutvonal sünkötél észak felé a végtelen síkságot. Mint tengeren a legmagasabb árbockosárból, úgy szemlélődött szellős magaslátáról, de mielőtt lent volt megint a városban, az egekbe nyúló épületek minden kilátást elvettek tőle.

Eszébe jutván, hogy Fibby a bokrok közt a reggeljére vár, sietve indult neki a porladozó lépcsőknél, és gondolva arra, amit neki Estes a Tehén-szaj fekvéséről mondott, egy mellékutcaba tért, s ezenközben sok mókust és majmot rezentett fel, amelyek az üres kapuboltozatok hűs homályában tanyáztak. Az utolsó ház mimózákkal és más virágokkal ellepett omladékkal végződött, amelyen át keskeny lányomok futottak.

Tarvin megjegyezte magának ezt a házat, mint az első valóságos romot, amelyet megpillantott. Amit különösen bűnül rótt fel a templomoknak és a palotáknak, az volt, hogy éppen nem voltak romok, hanem csak üres, halott épületek, amelyeket a magány örökei a birtokukba vettek. Idővel néhány ezer esztendő múlva talán porrá és törmelékékké omlik majd szét ez a város, ez a ház legalább jó példával járt elől.

A lányomok, amelyeket követett, kagylószerűen hajlott sziklatömbhöz vezettek, amelybe iv alakban omlott a víz. Tarvin csak egyetlen lépést tehetett rajta, a következő pillanatban már orra bukkott, mert a sziklán mély csatornák voltak, a

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

Az Osztrák-Magyar Bank állása, mint Bécsből táviratozzák, szeptember 7-én a következő volt: Bankjegyforgalom: 1.396.964.000 korona (+ 3.272.000 K.), érc-értékpénzeslet 1.186.495.000 korona (+ 2.174.000 korona), váltótárca 366.237.000 korona (+ 2.504.000 korona), lombard-üzlet 59.587.000 korona (+ 2.052.000 korona), adómentes bankjegytartalék: 126.288.000 korona (- 3.466.000) korona.

Az „Atheneum” Irodalmi és Nyomdai részvénytársaság igazgatósága mai ülésében elhatározta, hogy a közelebbi egybehívandó rendkívüli közgyűlésnek a társasági alaptörvény felülvizsgálata fogja a feladatát. A most 800.000 koronából álló alaptörvény 1.600.000 koronára emeltetik, és a mostani részvények tulajdonosai minden egyes részvény után 200 korona befizetése fejében, minden lefelé nélkül, egy új részvény átvételére jogosítottak. A kedvezmény mellett, hogy az új részvények minden lefelé nélkül adnak a régi részvényeseknek, a befizetés lényegesen megkönnyítetik azzal, hogy a befizetés nem egyszerre, hanem folyó évi szeptember 25-ikétől kezdve a jövő év július 1-éig négy egyenlő részletben, három havi időközökben történhetik és az utolsó részlet befizetése alkalmával beszámítatik az összes befizetésektől járó 5%-os kamat. A teljesen befizetett új részvény az 1901. évi üzleti nyereségben részesül. A részvényesek, 1902-től kezdve pedig a régiékel egy részesedni. A társaság a Ferenciek-terén birt ingatlanok 70%-ának eladása után befolyt összegből a múlt évi mérleg tanszága szerint 986.561 korona a tartalék gyarapítására és rendkívüli leírásokra fordították. A vételár tetemes részét az ott épülő házak költségeinek 30%-a köti le. A társaság új telepe a Kerepesi-úton és a Miksa-utcában két évvel ezelőtt a modern technika minden követelménye szerint épült és több új üzleti ággal, mint a könyvnyomda, fény- és nyomdával, valamint könyvkötéssel kibővült. Az intézet a kedvezőtlen üzleti viszonyok dacára munkálkában él van látva. A telephelyen nagy töke van megkötve és ezért az üzlet nagy fejlődése a hitel tartós igénybevételére utalt. Az egy idő óta állandóan magas kamattal és Európáig terjedő tapasztalat emelkedése a társaság jövődelme érdekében inkább az amugy is aránylag csekély alaptörvény felülvizsgálata, mintsem a hitel tartós igénybevételét ajánlja.

A társaság az új részvényeknél annál inkább lemondhat a felpénzről, mert 1.200.000 koronát tevő tartalékai a felülvizsgálattal 75%-át teszik, azonnali az előbb említett 986.561 koronára menő értékelésnek ugyancsak tartalékot képeznek. Az esetleg át nem vett új részvényeket az igazgatóság, az alapszabályok értelmében, szabad kézből fogja értékesíteni.

Gyümölcs- és szőlőkiállítás. Pozsonyból táviratozzák: A pozsonyi gazdasági egyet elhatározta, hogy október 3-ától 7-ig terjedő időtartam alatt a Dúbszky-féle helyiségben összes termékek vásárlásának egybekötött gyümölcs, szőlő és konyhaszék kiállítását rendez. A kiállításba belevonják majdnem az összes nyugati vármegyét; Sopron, Mosony, Nyitra, Vas és Trencsénvármegyék részvételüket már be is je-

légnél is simábbak, amelyeket millió meg millió meztelen láb taposott és simára esztorgályozott; hogy mennyi ideig tartott a lábakkal és a munkájára, azt halandó ki nem számíthatná. Amikor föltápaszkodott, vihogást hallott, amely elfojtott köhögéssé veszett, majd elmult és újra kezdődött. Tarvin esküdözött magában, hogy a csufolódott felkutatja és megbünteti, mielőtt a nyakláncot megtalálja és ezentul már jobban vigyázott az egyensúlyára. Azon a helyen, ahová most ért, úgy lestezt neki, mintha a Tehénszárj valami kiszolgált kóhánya lenne, amelyet körülötvöl a folyondár.

A kiállást lefelé elzárta a fák sűrű lombja, amelyek fölfelé nyultak és a fejüket összedugták. Valamikor a sziklába vájt lépcsők vezettek le meredeken, hanem a meztelen lábakkal rég lekopott láttak őket, s a szőlőt hordott por vékony földréteggel borította be a helyükön maradt mélyedéseket. Tarvin sokáig kémlélt le bosszusan, mert a gunyos nevetés még egyre felhangzott hozzá a mélyből, azután a csizma sarkát mélyen bele vágva a mélyedésekbe lépésszerűen ment lefelé, időnkint, ahol csak lehetett, egy-egy fűszomszamba kapaszkodva bele. Még mielőtt észre vehette volna, eltűnt a nap elől, s világ ér magas kemény fűben állott. A lábnyomok csak tovább vitték, a meredek út még egyre tartott, s tovább mentek két kézzel kapaszkodott bele a fűszomszamba. A könyökénél most nedvességet érzett, s ekkor észrevette, hogy a sziklát, amelyhez oda ért, a nedvesség ette ki és moha borította el. A levegő nedvessé és hűvössé lett s a legközelebbi lépésnél, amely inkább csuszás volt, meglátta Tarvin azt, amit eddig a fák lombzata takart el előle. A fatörzsek egy négyzetes tavat elkerítő falból nőttek ki; a tó víze olyan csendes, nyugalmas volt, hogy már túl volt a legnagyobb tünység fokán s foszforos fényben világolva a buja lombzat árnyékában hevert. Egy felborult oszlopnak a töve, amelybe óriási fajtalan bálványok voltak faragva, kinyult a mocsárból, mint valami tekenőbékának a feje.

Folytatása következik.)

lentették. A földmívelési kormány képviselőjének Molnár István országos gyümölcsészeti biztos tegnap Pozsonyban időzött és elnöksége alatt bizottsági ülést tartottak, amelyen mintegy 40 bizottsági tag vett részt. A választmány egyhangulag azt az óhaját nyilatkoztatta, hogy a kiállítás védnökségére Darányi László földmívelésügyi miniszter — aki különben is Pozsony városa díszpolgára — kéréssek fel. E határozatot a miniszter nyomában táviratilag értesítették. A kiállítás nagyterjedelmének ígérkezik, mert eddig egyedül Pozsony városából mintegy száz kiállító jelentkezett. Alapos a remény, hogy a szomszédbeli megyék gazdaközönsege is ily arányban jelentkezik a kiállításban való részvételre. Jelentkezések elfogadnak Pozsony, Sopron, Mosony, Nyitra, Vas és Trencsén vármegyék gazdasági egyletei, valamint alispáni hivatalai.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 40.50 korona pénzben, 41 korona áruban, Bécsben az irányzat lanyhább. A nyersszesz ára 45 — korona pénzben, 45.60 korona áruban.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártól vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 2082 darab juh. — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű nyírott ürü 46 f.-től 48 f.-ig, kivételesen 50 f.-ig, kék, vagy 40 k.-től 44 k.-ig páronként), közepminőségű ürü (nyírott) 42 f.-től 45 f.-ig, kivételesen — f.-ig, kék, vagy 32 k.-től 38 k.-ig páronként, angol keresztezés anyajuhok 38 f.-től 44 f.-ig, kiv. — f.-től — f.-ig, (közepminőségű gypjas — f.-től — f.-ig, kivételesen — f.-ig, kék, vagy 24 k.-től 29 k.-ig páronként, kosok legjobb minőségű — — — — — állér, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — állér, páronként 31 — 33 korona, szerbiai juhok páronként 22 — 28 korona, romániai juhok koronáig, kiverési juhok 18.50 — 26 — koronáig, páronként — korona, kecskék 32 — korona páronként. A kereslet általában meglehetősen jó, az árak változatlanok.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1900. évi szeptember 10. Készlet 601 darab. Erkezett 22 darab. Összesen 623 darab. Eladott 229 darab. Maradt 394 darab. — Napi árak: 120 — 150 kilogramm súlyban 93 — 98 koronáig, 220 — 280 kilogramm súlyban 96 — 100 koronáig. 320 — 380 kgr. súlyban 96 — 100 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400 — 500 kilós 88 — 90 koronáig. Malac 68 — 72 korona 100 kilónként. A vásár lanyhább volt.

Bécsi vágómarhavásár. A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtottak 3330 darab magyar, 292 darab galíciai, 35 darab bukovinai, 758 darab németországi, — összesen tehát 4342 darab szarvasmarhát.

Jegyzések: 100 kilogrammonként élő súlyban: magyar hizókör I. minőségű 74 — 78 fillér, kivételesen — — — — — állér, II. minőségű 67 — 73 fillér, III. minőségű 58 — 66 fillér, galíciai hizókör I. minőségű 74 — 78 fillér, kivételesen — állér, II. minőségű 68 — 73 fillér, III. minőségű 60 — 68 fillér, német hizókör I. minőségű 80 — 84 fillér, kivételesen 84 fillér, II. minőségű 72 — 79 fillér, III. minőségű 64 — 70 fillér. Silányabb ökrök 54 — 56 fillér, bika és tehén 100 kilogrammonként 46 — 48 korona. Kivételesen 69 — 70 korona.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, szeptember 10.

Nagyobb hozatalok, jó kínálat és mérsékelt vételkedv mellett a buzaüzlet nyugodt irányzattal nyílt meg. Az árak változatlanok maradtak. Zárlat felé gyengébb minőségű wagnonú sűrűs kínálat következében 5 fillérrel esett. Forgalmoa került 45.000 métermázsza buza. Rozs változatlan maradt. A zabüzletben csekély forgalom mellett 5.25 — 5.60 koronás árak szerepeltek.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80-5 k. 7 K. 90 f. 100 mm. 80 k. 7 K. 80 f. 100 mm. 80 k. 7 K. 87 1/2 f. 200 mm. 79-8 k. 7 K. 87 1/2 f. 200 mm. 80 k. 7 K. 80 f. 400 mm. 79-5 k. 7 K. 80 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f. 200 mm. 79-5 k. 7 K. 75 f. 115 mm. 79-5 k. 7 K. 90 f. 100 mm. 79-5 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 78-5 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 75 k. 7 K. 70 f. 900 mm. 79 k. 7 K. 85 f. 600 mm. 79-5 k. 7 K. 75 f. 100 mm. 79 k. 7 K. 75 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f. 100 mm. 78-5 k. 7 K. 80 f. 200 mm. 78-5 k. 7 K. 80 f. 200 mm. 78-8 k. 7 K. 65 f. 500 mm. 78-5 k. 7 K. 65 f. 1100 mm. 78-5 k. 7 K. 65 f. 250 mm. 78-5 k. 7 K. 65 f. 150 mm. 78-5 k. 7 K. 65 f. 200 mm. 78-3 k. 7 K. 65 f. 150 mm. 78-5 k. 7 K. 65 f. 100 mm. 77-4 k. 7 K. 65 f. 500 mm. 78 k. 7 K. 80 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f. 150 mm. 78 k. 7 K. 60 f. 100 mm. 78-3 k. 7 K. 65 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 65 f. 150 mm. 78 k. 7 K. 65 f. 200 mm. 78 k. 7 K. 80 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 60 f. 200 mm. 77-5 k. 7 K. 60 k. 1300 mm. 78 k. 7 K. 65 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 65 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f. 1000 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f. felső, 600 mm. 77-5 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 77-5 k. 7 K. 65 f. 300 mm. 77-3 k. 7 K. 75 f. 100 mm. 77 k. 7 K. 67 1/2 f. 100 mm. 77 k. 7 K. 65 f. 100 mm. 77-5 k. 7 K. 70 f. 100 mm. 77 k. 7 K. 52 1/2 f. felső, 100 mm. 77 k. 7 K. 60 f. 100 mm. 77-3 k. 7 K. 45 f. 100 mm. 77-5 k. 7 K. 45 f. 100 mm. 73-5 k. 7 K. 45 f. 100 mm. 74-7 k. 7 K. 45 f. 100 mm. 75-5 k. 7 K. 45 f. 400 mm. 77 k. 7 K. 50 f. 500 mm. 76-8 k. 7 K. 55 f. 1600 mm. 76-5 k. 7 K. 57 1/2 f. 300 mm. 76 k. 7 K. 45 f. 500 mm. 75-5 k. 7 K. 45 f. 300 mm. 75-5 k. 7 K. 45 f. 200 mm. 74-5 k. 7 K. 40 f. 100 mm. 73-8 k. 7 K. 40

f. 200 mm. 74 k. 7 K. 55 f. 100 mm. 73-5 k. 6 K. 95 f. hibás.

H.-M.-Vásárhelyi: 3600 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f.

Pestvidéki: 100 mm. 80 k. 7 K. 65 f. sárga, 100 mm. 78-6 k. 7 K. 60 f. 100 mm. 78-2 k. 7 K. 60 f. 100 mm. 77-6 k. 7 K. 60 f. 300 mm. 78 k. 7 K. 60 f. 2000 mm. 78 k. 7 K. 60 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 65 f. 100 mm. 78 k. 7 K. 55 f. 100 mm. 77-8 k. 7 K. 55 f. 100 mm. 77-3 k. 7 K. 60 f. 200 mm. 77 k. 7 K. 55 f. selejtes, 200 mm. 76-5 k. 7 K. 55 f. 1000 mm. 76-7 k. 7 K. 50 f. 300 mm. 76 k. 7 K. 40 f. selejtes, 200 mm. 76 k. 7 K. 45 f. 200 mm. 76 k. 7 K. 40 f. 100 mm. 76 k. 7 K. 40 f. 500 mm. 74-5 k. 7 K. 45 f.

Bánási: 800 mm. 75-8 k. 7 K. 30 f. 900 mm. 75 k. 7 K. 15 f. 500 mm. 75-5 k. 7 K. 15 f. 800 mm. 75-5 k. 7 K. 15 f. 100 mm. 75 k. 7 K. 10 f.

Török-Kanizsa: 1000 mm. 76-2 k. 7 K. 35 f.

Ó-Kanizsa: 2900 mm. 75-8 k. 7 K. 45 f.

Zimanyi: 2400 mm. 74 k. 7 K. 15 f.

Kulpi: 1600 mm. 75-2 k. 7 K. 45 f. 1100 mm. 74-7 k. 7 K. 45 f.

Felsőmagyarországi: 800 mm. 79-2 k. 7 K. 75 f. 100 mm. 76-5 k. 7 K. 60 f. 100 mm. 76-5 k. 7 K. 20 f. 100 mm. 76 k. 7 K. 20 f. 100 mm. 75-4 k. 7 K. 20 f. **Erdélyi:** 100 mm. 77 k. 7 K. 50 f. **Fehérmegyei:** 400 mm. 78-5 k. 7 K. 80 f. 400 mm. 78-5 k. 7 K. 70 f.

Mind három hónapra.

Rozs: 200 mm. 6 K. 85 f. 200 mm. 6 K. 85 f. 200 mm. 6 K. 85 f. 200 mm. 6 K. 80 f. 100 mm. 6 K. 80 f.

Zab: 200 mm. 5 K. 95 f. 100 mm. 5 K. 35 f. 200 mm. 5 K. 60 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	50 kilogramm áru		Kilós	50 kilogramm áru		
		K.-től	K.-ig		K.-től	K.-ig	
Tiszavidéki	6	76	7.10	7.25	79	7.60	7.75
"	"	76	7.25	7.40	80	7.70	7.80
"	"	77	7.40	7.50	81	—	—
"	"	78	7.50	7.65	82	—	—
Fehérmegyei	6	76	7.05	7.25	79	7.63	7.78
"	"	76	7.25	7.40	80	7.70	7.80
"	"	77	7.35	7.50	81	—	—
"	"	78	7.50	7.65	82	—	—
Pestvidéki	6	76	6.95	7.10	79	7.50	7.55
"	"	76	7.10	7.20	80	7.55	7.65
"	"	77	7.20	7.35	81	—	—
"	"	78	7.35	7.50	82	—	—
Bánási	6	74	7.10	7.20	78	7.50	7.55
"	"	76	7.20	7.30	80	—	—
"	"	78	7.30	7.40	82	—	—
"	"	77	7.40	7.50	81	—	—
Bácskai	6	76	7.10	7.15	78	—	—
"	"	74	7.15	7.25	79	—	—
"	"	76	7.30	7.40	80	—	—
"	"	78	7.35	7.65	81	—	—

Egyéb gabonafajták		Kilós		50 kilogramm áru	
		K.-től	K.-ig	K.-től	K.-ig
Rozs	uj. elsőrendű	70—72	6.75	6.96	—
"	" másodikrendű	—	—	6.70	6.80
Arpa	" takarmány	60—62	5.90	6.10	—
"	" égetni való	62—64	5.50	5.80	—
Zab	" sörözőre való	64—66	—	—	—
Tengeri	ó. búsági	38—41	5.10	5.25	—
"	" másnévű	—	6.20	6.45	—
Répe	uj. káposzta	—	13.50	14. —	—
"	" búsági	—	—	—	—
Köles	"	—	—	—	—

A határidőüzlet folyamán a következő kitések történtek:

Buza októberre . . . 7.60—7.59—7.58
Buza áprilisra . . . 8. — — 7.99—7.98
Rozs októberre . . . 7.06—7.05—7.04
áprilisra . . . 7.37—7.36
Tengeri szeptemberre 6.40—6.42
Tengeri májusra (1901.) 4.96—4.97—4.96
Zab októberre . . . 5.27—5.28
Répe augusztusra . . . — — — —

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Buza októberre . . . 7.57 pénz 7.58 áru
Buza áprilisra . . . 7.98 " 7.99 "
Rozs októberre . . . 7.02 " 7.03 "
Rozs áprilisra . . . 7.35 " 7.36 "
Zab októberre . . . 5.26 " 5.27 "
Zab áprilisra . . . 5.56 " 5.57 "
Tengeri szeptemberre . . . 6.42 " 6.43 "
Tengeri májusra (1901.) . . . 4.96 " 4.97 "
Répe augusztusra . . . — — — —

Délután fél 5 órákor zárul:

Buza októberre . . . 7.55—7.56
Buza áprilisra . . . 7.96—7.98
Rozs októberre . . . 6.99—7. —
Rozs áprilisra . . . 7.32—7.33
Tengeri szeptemberre . . . 6.38—6.42
Tengeri májusra (1901.) . . . 4.95—4.96
Zab októberre . . . 5.26—5.27
Répe augusztusra . . . — — — —

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde tartott irányzatban, de ismét meglassodott forgalom mellett nyílt meg, az árváltozások normálisok voltak. A zárlat csendes.

A helyi piac el volt hanyagolva.

A déli tőzsdén szintén lefelé irányuló árfolyamok kerültek felszínre, megtartva mindvégig lanyhaságukat és néhány koronával alacsonyabb árak mellett zárlattak.

A valuták és ércváltók érintetlenek.

Az előtözsde tartózkodó.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 688. — 684.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Nyári szünet.

NEWTETI SZÍNHÁZ.
Kedd, 1900. szeptember hó 11-én.
A dolovai nábob leánya.
Színmű 5 felv. Hercegg Ferenczöl.

Személyek:
Jób Egressy Szentirmay Gyenes
Vilma Török I. Janka Csillag T.
Domaháziné Szacsavayné Tarján Császár

Kedzte 7 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.
Kedd, 1900. szeptember hó 11-én.
Harmadszor:

Fernand házasságok.
Bohózat 3 felvonásban. Irta Feydeau. Fordította: Faj J. Béla.

Személyek:
Duverger Hunyadi Miss Betting R. Rostag.
Viviane leánya B. Lenkei Lentyó Kassai
Bois d'Enghien Tapolcai Bonzin Balassa
De Fontanet Szerényi Chanplain Kovács
De Chennev. Gyöngyi Chanplain Mátrai
Irrigua. Gál Pruneau neje Makróciné
Lucette Gant. Szerényi Antoinette Bálint R.
Marcelline Varsányi Pomerol Kereszturi
Nini Galant Bernáti Hámaszter Kazalicky

Kedzte 7 1/2 órákor.

NEPSZÍNHÁZ.
Kedd, 1900. szeptember hó 11-én.

A kis szökevény.
Operett 3 felv. Irták Hicks és Nicholls. Fordították Kaczián Géza és Makai Emil. Zenéjét szerzették Monkton és Caryll.

Személyek:
Lord Coodie Szerdahelyi Gray Kúry
Lady Coodie Keresztyén Flíper Kovács
Stanley Ed. Szirmai Carmenita Hegyi
Dorottya Harmath Alice Kápolnai

Kedzte 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Kedd, 1900. szeptember hó 11-én.
Először:

Harc a millióért.
Regényes színmű dalokkal, táncokkal, 7 képből. Irta és zenéjét szerette ifj. Bokor József.

Személyek:
Vezér, Gíróth Zsuzsi, Dóri
Margit, leánya Ledófsky Ilona, leánya Aranyossy
Rab Andor, Vidor Hován Ferenc Ráthonyi
Bojtor Dani, Szilágyi Domdórt, Kardos
Vihar Gyula Fűrédi B. Színházzszoja Sorlat
Hábenicsznó Láng E. Szilvási Irma Szilassy

Kedzte 7 1/2 órákor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-utca 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

URÁNIA SZÍNHÁZ
Kedd, 1900. szeptember hó 11-én.
Páris 1900-ban.
Irta Salamon Odón.
Kedzte 7 1/2 órákor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.
(Budán, a Krisztinavárosban.)
Kedd, 1900. szeptember hó 11-én.
Felfordult világ.
Fantasztikus operette 3 felvonásban. Irták Blum és Tochó, fordították Makai és Molnár. Zenéjét szerette Serpette.
Kedzte 7 órákor

VÁROSLIGETI SZINKÖR.
Kedd, 1900. szeptember hó 11-én.
A képviselőjelölt.
Eredeti énekes színmű 3 felvon. Irta Dr. Barthos Andor és Dr. Hódj Lajos. Zenéjét szerette Dr. Erdélyi Lajos.
Kedzte 7 órákor.

FOLIES CAPRICE.
9 órákor Ma 9 órákor
Der Hausjude.
10 órákor 10 órákor
Szenzációs ujdonság!

Ügyvédek alkonya.
Eredeti magyar bohózat. Irta egy ősjogász. Rendező: Rott Sándor.

11 órákor 11 órákor
Hotel Narrenhaus.
Bohózat. Irta: LEITNER H.
SISTERS VALERIE
angol ének- és táncduettisták.

NÉMETALFÖLDI KIRALYI
CARRÉ-CIRKUSZ
Carré Miksa igazgató.
Ma kedden szept. 11-én este 7 1/2 órákor
utolsóelőtti előadás
válogatott műsorral.
Fellépnek a legjobb művészek és művésznők, valamint Mr. Jules Seeth a világhírű
oroszlán-idomító
20 az 6 kizárólag him oroszlánával, 20 a melyeket Menelik abessíniái király ajándékozott.
Holnap szerdán este 7 1/2 órákor:
jótekonycélu és bucsuelőadás
a székesfővárosi m. kir. államrendőrség tisztikarának nyugdíjpótló és segélyező egyesülete javára.

Keleti kávéház
VII., Csömöri-ut 14. sz.
Ma és minden este a
Balaton-Füredi hírneves zenekar
hangversenyez
KISS JANCSI vezetésével.

EDEN Színház
Ma és mindennap este 8 órákor
Szenzációs előadás.
Az előkelő társaság találkozó helye.
Uj műsor! **Cinderella!** a kristály papucs **Hydra!** a vízben élő és uszó emberi fej. **Satanella** a csodaszekrény. Hölgyek és urak a nézők körül rögtön eltűntetése. — Örögműködő Animéla csodalámpája. — Egy utazás az indiai bűvész-kertben.
A rémes műterem. Bohózat angol némajáték. — American Bioscop új mutatványa stb. stb.

Mélyen tisztelt egyetemi ifjúság szíves figyelmébe ajánlva
Putzer György
éttermel,
a mai kor igényeinek megfelelően ujjonnan átalakítva.
A pinco éttermekben Dénes Pista jó hírnevű zenekara hangversenyez.
Számos látogatást kér
Putzer György
vendéglős.

Magy. kir. államvasutak. Üzletv. Debrecen.
Pályázati hirdetés.
A magyar kir. államvasutak debreceni üzletvezetősége 1901. évi január hó 1-től számtalándólag, egy. illetőleg három évre biztosítani kívánja az alábbi csoportozatokban felsorolt eseteknél értékű anyagok u. m.:
I. kő, tégl és földműanyagokat,
II. gyertya, fagyó, szappan stb.
III. kárpita- és társasjátékalkatrészek,
IV. kátránvázott fedőlemezek, fa és vatemény magvak szállítást.
Az anyagok szállítására vonatkozó részletes feltételek és ajánlati minta ívek valamennyi üzletvezetőségnek megtekinthető, alulírt üzletvezetőségnek ingyen megismerhetők, postai szállítási díj fejében 20 filléres bélyeg kifizendő.
Az ajánlatok benyújtásának végső határideje 1900. évi október 1. Az üzletvezető-é.
(Utánnomás nem díjazatik.)

Világkiállítás Párisban
Csupán 360 koronába kerül: oda és visszautazás BUDAPEST-PÁRIS.
II. osztályú gyorsvonattal. Teljes 10 napl tartózkodás, lakás
külön szobával
ellátás és napon a belépti jegy a kiállítás területére és 10.000 koronára balesetbiztosítás. Kélaus Párisról. Minden utazó már az utazás előtt kapja utalványát a külön szobára Párisban.
Technikai vezetés: Thos Cook & Son világutazási iroda.
Jegyek kizárólag
FUCHS H. váltóházánál,
Budapest IV., Kecskeméti-utca 1. kaphatók.
Prospektus ingyen és bérmentve.

68987. szám. V/1-900.

Versenyártgylási hirdetés.

A dunaszekcsői baloldali Dunaágt elzáró párhuzammű létesítése érdekében 1900. és 1901. években teljesítendő munkálatoknak, úgymint:
589.10 köbméter földkiásás
16599.54 köbméter elsőrendű és
16039.00 köbméter másodrendű kőhányási
kőanyag szállításának és beépítésének vállalati uton való biztosítása céljából

f. évi szeptember hó 26-án déli 12 órákor
a földmívelésügyi m. kir. miniszterium tanácsstermében nyilvános zárt ajánlati versenyártgylás fog tartatni.

A szabályszerűen kiállítandó ajánlatok, melyekhez az ajánlati összeg 5%-ának a budapesti IX. kerületi m. kir. állampénztárnál, vagy valamely m. kir. adóhivatal pénztárába, bantpénz gyanánt történő letételt igazoló elismervény csatolandó, a jelzett napon délelőtt 1/2 12 óráig a földmívelésügyi m. kir. miniszterium segédhivatali főigazgatójának nyújtandók be.

A vállalatot szabályozó szerződési s ajánlati minták, általános és részletes feltételek, tervek és egyéb tájékoztató adatok a zombori m. kir. folyam-mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Budapestén, 1900. évi szeptember 6-án.

Földmívelésügyi m. kir. minisiter.

Stern, Merkel és társai

Budapest, VI., Szereosen-utca 35. sz.

Bronz csillár-gyár

légszesz és villamvilágításhoz.

Templomcsillárok minden stílusban.
Dus raktár a LEGOLCSÓBB GYÁRI ÁRAK mellett. — Villamos világítási berendezések és villamos erőátvitel.
Katalógus és költségvetés díjtalan.

Fiuméből
4 1/2 kgr. Cuba kávét... 6.03 frt.
1/4 " Császár keverék teát... 1.60 "
minden más költség nélkül küld
Fratelli Deisinger
cég
kávébepohtaltárló, Fiume.
= ÁRLAP INGYEN. =

Sternberg Armin és Testv
os. és kir. udvari hang-szergyár.
Központi főraktárban: Kerepesi-ut 36.
Cimbalmok

szép, erőteljes és csengő hanggal kaphatók 35 frtól felj. 500 frtig.
Külön zongora-termek: hol a leghírnevesebb zongorák jutányosan beszereshetők: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körút sark) Zenepalota.
Arjegyzék egészen díjmentes.

Magyar királyi Államvasutak
Bpest jobbp. üzem.

Anyagszállítási pályázati hirdetmény

A m. kir. Államvasutak budapesti-jobbparti üzemeltetése 1901. évben felmerülő szükségleteinek kielégzésére több rendbeli anyag szállítására ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállítandó anyagok általánosságban következők: téglák, terméskő, mindennemű kő és zömök mész, nyelők, takarék tűzhely és kályha alkatrészek és több másféle.

Az anyagok részletes kimutatása, mely egyszerűsített mintául is használandó, egyes csoportokra felosztva az üzemeltetés anyagbeszerzési osztályánál (I. d.) Budapest, Külső Kerepesi-ut 2-ik házszámánál kapható.

Ugyanezen kimutatásban fel vannak sorolva az egyes pályázati és szállítási feltételek. Az ajánlás 1 koronás bélyeggel ellátva lepecsételve, s a borítékra ajánlat a 28033/000 számhoz* felirattal megjelölve legkésőbb 1900. évi szeptember 25-én déli 12 óráig nevezett üzemeltetés anyagbeszerzési osztályához beérkezendő.

Budapest, 1900. évi augusztus hó.

Az üzemeltetés.

Utánnymot nem díjazatik.

63360/II. 2a. 1900. szám.

Vetőmag eladás.

A kisbéri, bábolnai, mezőhegyesi és fogarasi ménesbirtokon és a gödöllői koronauradalomban termelt magvak, amennyiben azok az uradalmak saját céljaira nem szükségesek, az alább részletezett feltételek mellett **vetőmagul** mindazon gazdáknak kiadatnak, a kik eziránt a birtokok igazgatóságaihoz fordulnak.

A feltételek a következők:

1. Egy gazdának (vevőnek) egy és ugyanazon gabonafajtából 100 q-ig, egyéb vetőmagvakból 10 q-ig terjedő mennyiség adható el.

2. Az eladási árak Kisbérre és Bábolnára a győri, Gödöllőre és Mezőhegyesre a budapesti, végül Fogarasra nézve a fogarasi piacon jegyzett piaci, illetve tőzsdei árak alapján fognak megállapítani oly módon, hogy az elszállítás napján jegyzett tőzsdei, illetve piaci árakból szállítási költségére Kisbérre és Bábolnára 40 fillér, Gödöllőre 30 fillér és Mezőhegyesre 100 fillér q-ként levonatik, az ily módon megállapított árakhoz azonban — amennyiben elsőrendű minőségű és jól megrostált vetőmag engedtetik át, mindegyik birtokon, métermázsánként 1 (egy) korona hozzászámítatik.

3. Hogy a vásárolt vetőmag **kizárólag vetésre** fordíttassék, ezért csakis azon gazda kaphat az állami birtokokról vetőmagot, aki községi bizonyítvánnyal igazolja, hogy a kérelmezett vetőmagra tényleg szüksége van. Ez a községi előjárásig bizonyítvány a vetőmag kiszolgáltatása iránt benyújtott kérelemmel együtt az illető birtok igazgatóságának beadandó.

4. A szükséges vetőmagokra **előjegyzéseket** is tehetnek a gazdák az említett uradalmak igazgatóságánál és pedig őszi gabonára

folyó évi szeptember hó 30-ig,

tavasziakra pedig

folyó évi december hó 31-ig,

megjegyezvén, hogy a vetőmagvak eladása, illetőleg kiszolgáltatása a vetési időny befejeztéig fog eszközöltetni.

Budapest, 1900. augusztus 30-án.

M. kir. földmivelésügyi minster.

Magyar királyi Államvasutak.

Üzemeltetés Aradon.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi Államvasutak Gyulafehérvár állomásán levő pályavendég bérletére ezenel zárt ajánlati pályázat hirdetettük.

A bérlet 1901. évi január hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számított 3 éven át vagyis 1903. évi december hó 31-ig.

A bérleti feltételek a magy. kir. Államvasutak aradi üzemeltetésének 1. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők vagy kívánatra postán megküldetnek, miert is ajánlattevőkről fellelhetők, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőnek el fogadják.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a gyulafehérvári pályavendég bérletére” felirattal borított zárt ajánlatok lepecsételve 1900 évi október hó 3-án déli 12 óráig alulírott üzemeltetés igazgatási (I) osztályán nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 100 azaz egy száz korona készenpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi október hó 2-án déli 12 óráig a magy. kir. Államvasutak aradi üzemeltetése gyűjtőpénztáránál Aradon letendő.

Az értékpapírok számitandók a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebbi utolsó napi árfolyam, de soha névértékén felül.

Az értékpénztári beutókönyvek letét gyanánt nem fogadhatók el. Ezen feltételekkel ellátva vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe. Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1900. évi szeptember hó 5-én.

A magyar kir. Államvasutak aradi üzemeltetése.

Utánnymot nem díjazatik.

Arany.

és ezüst eladás. Alkalmi nászajándékok, 13 lator ezüst evőeszközök 12 személyre 140 ft, 6 személyre 65 ft-tól kezdve és fölfebb. Mindennemű finom ezüsttárgyak barok és francia stílusban. Nagy rakár arany fűrlő-láncokból, masszív aranygyűrűk 6 ft 40 kr., arany fűrlő órák 12 ft, arany női órák 9 ft-től kezdve, 12 darab masszív evőeszköz 6 ft 50 kr. Vesszünk zálogházi cédulákat. Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen. Grünberg Armin Béla örökösei Budapesten, Városház-tér 9., I. em. 23., új szám Váci-utca 30.

A „MERCUR” bank- és váltóüzlet részv. társaság

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 37. (saját ház)

elfogad

betéteket könyvecskére

folyó- és cheque számlán

4 1/2 % kamatozás mellett.

Ideg- és nemi betegségek

makac- vér- és bőrbajok, mint gyengeségi állapotok **radikális gyógyítására** páratlan sikerű **gyógyhatásai** folytán legmélegebben ajánljuk

Dr. Mitzger Tivadar

HIRNEVES

**HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI
RENDELO-INTEZET**

Budapest,

VI. ker., Teréz-körút 44. I. emelet.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után is fizethető.

Rendelés d. e. 8—1-g d. u. 2—8-ig.

Levelekre díjmentesen válaszoltatik. Prospectus ingyen.

SANTAL EGGER

Kipróbált

orvosilag ajánlott jó szer hólyag és egyéb bántalmaknál és minden oly esetben, hol az orvosok Santal-olajat, Copiait, Cubeat ajánlanak. Santal Egger tisztá keletindiai santal olaj tartalma miatt meglepő gyors és biztos hatású az ifjúság bántalmánál, miert még az orvosok is kedvelik és gyakran rendelik. 1 üveg ára 3 kor., a pénz előlege beküldése után bérmentve 3-40 kor., 2 üveg 6-40 kor., 3 üveg 9 kor.

Isak a Dr. Egger félszázéves kúrából származó igazságot. Forrást: „Nádor gyógyszerár.” Budapest, Váci-körút 17.

SANTAL EGGER

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvosai (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmélegebben ajánlható

DR. KAJDACS,

v. es. és k. orvos.

Electrotherapiail rendelő intézete

Budapest, Váci-körút 4. sz. I. em.

A legelhanyagoltabb húgyveszélyeségeket, leggyorsabb húgyhólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, az onferititást utóbajait

Eigyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban olyanmire felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage

vagy Psychrophor

által, magamiséket, nőknél főbőr-folyást befocskondós nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményekké létező hátgerincbajokat gyógyít a legújabb gyógyjód szerint teljesen és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijáratt. Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerkezelésről is gondoskodva lesz.

Lampel Róbert

(WODIANER F, ÉS FIAI)

es. és kir. udv. könyvkereskedés kiadásában megjelent és a nagym. vallás- és közokt. m. kir. miniszterium által approbált

polgári flu- és leányiskolai, valamint felsőbb leányiskolai, magántanulóknak is kiválóan alkalmas

tankönyvek jegyzéke

az 1900—1901-ik tanévre.

Szerkesztő és gyakorlati mérőstan. Lengyel Sándortól, a III. és IV. oszt. szám. 63 ábrával, 3 kiadás, füzve 1 kor. 60 f. vászonkötésben 2 kor.

A geometria elemei. Mocnik—Dr. Schmidt Ágostól, 8 kiadás 2 kor. 40 f.

Elemi földmérés. Pfeifer Mihálytól. Polgári és gazdasági iskolák számára, 8 rajzzal, 180 ábrával 2 kor., vászonkötésben 2 kor. 50 f.

Alak- és mértan. Mayer Miksától, 8 kiadás, 16 táblával és 108 ábrával, átdolgozták Zettner Ede és Scherter Gyula, füzve 2 kor. 50 f.

Vaszonkötésben 2 kor. 50 f.

Az állatok természetrajza. Báthory Nándortól. polgári iskolák és felsőbb leányiskolák számára.

4. kiadás, 247 ábrával 2 kor. 50 f.

Vaszonkötésben 2 kor. 50 f.

A növények természetrajza. Báthory Nándortól. Polg. iskolák és felsőbb leányisk. szám. 4. kiad. 225. ábr. 2 kor., vászonkötésben 2 kor. 50 f.

A kémia elemei. Dr. Hankó Vilmostól, polg. és fels. leányisk. számára, 76 ábrával, füzve 1 kor. 50 f., vászonkötésben 2 kor. 20 f.

A kémia elemei. Dr. Hankó Vilmos—Dr. Sztérenyi Hugótól, polg. fiúiskolák számára, 44 ábrával, 2 kiadás 1 kor. 60 f.

Chemia, ásványtan és földtan. Csongor György és Sziklász Adoltól, polgári leányiskolák számára.

A szöveg közö nyomot számos képpel. 1 K. 40 fill. kötet 1 kor. 30 f.

Természetrajz elemei. Pap J.-tól, 9. kiadás. Állattan 166 ábrával, 1 kor. 60 f. — Növénytan 130 ábrával 1 kor. 20 f. — Ásvány-, közet- és földtan, 86 ábrával 80 f. — Állat-, növény-, ásvány-, közet- és földtan 362 ábrával, füzve 2 kor. 80 f.

Ásványtan. Dr. Sztérenyi Hugótól, 67 ábrával, 1 kor. 20 f., 2. kiadás, vászonkötésben 1 kor. 60 f.

Ásványtan és geologia. Péter Bélától. Tanuló gazdák számára 88 ábrával, A földmívelésügyi m. kir. miniszterium támogatásával, 1 kor. 80 f.

Természettan a polg. és felsőbb leányiskolák IV. osztálya számára. 107 ábrával, Ekkert Antal—Erdődy Imre—Sajóhelyi Bélától 1 kor. 40 f., kötet 2 kor. 80 f.

Ugyanaz a polgári fiúiskolák és a felsőbb leányisk. V. oszt. sz. 158 ábrával 2 kor., kötet 2 kor. 50 f.

A természettan és csillagászati földrajz alap-elemei Schuett J.—Dr. Heller Á.-tól, 12. kiad. 121 ábrával, 2 kor., vászonkötésben 2 kor. 50 f.

Széprási minták. Vajda Páltól. Magyar-német írás 80 f.

Álló írásminták. Vajda Páltól. Magyar-német írás 80 f.

Rendírási minták. Vajda Páltól. 80 f.

Stílszerű rajzminták. Balló Edétől. 3 kor.

Arany lant. Dr. Harraeh Józseftől. Gyermekkarcu énekek gyűjteménye. Szólamkiadás 1. 80 f.

II. 1 kor. 20 f., III. 1 kor. 60 f. Partitúra I. 1 kor. 60 f., II. 2 kor., III. 1 kor. 40 f.

Magyar Arion. I. Harraeh József, Vegyeskaru énekek gyűjteménye. Alt, tenor, sopran és basszus szólamokra, egy-egy 1 kor., Partitúra 2 kor.

„The Gresham”

életbiztosító-társaság Londonban

Magyarországi fiók:

Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6.

a társaság házában.

A társaság vagyona 1899. decem-

ber 31-én kor. 177,060,451.—

Évi bevétel biztosítások és kamat-

ból 1899. évi december 31-én 30,835,871.—

Kifizetések, biztosítási és járadéki

szerződések, valamint visszaki-

sarások stb. óta a társaság

fennállása óta (1848) 383,793,372.—

Az 1899. évben a társaság 5338

kötvényt állított ki 56,097,103.—

összeg értékekben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiad, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a magyarországi és kelet főkkja Budapesten, valamint onnoki ügynökei a fiók minden nagyobb városban.

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: Józsefkörút 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Köznép-osztály

Crack — — — — 5 fr

1111

nagyon olcsón kapható!

Uri Havelock

THE TEMPLAR

Deary Havelock

o finolínó

Prof. Dr. L. L. L. L.

IX-Währingerstrasse 48

számos kerekpá-

LODEN mensetekő 12.
LODEN hajléo-

LODEN 5110-0100y12

LODEN sl. 100% wool
LODEN sl. 100% wool

LÖDEN

LODEN minden
minnen 10.

LODEN no-ology
LODEN the red glass

LODEN vadameit. 16.
hogyi kabát 7.

LODEN irodakabát 5.
LODEN nadrág

LODEN grünlich 7-

elikk jobb mind
minden árvalk

al ma! Kideríthetik vagy
teljes áttörés várható!

Hivatalnok nadrág, szür-

| tricot | — | — | — | — | 5.5 |

Nyomatott a „Patria” irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgógépén. Budapest. IX. Üllői-ut 25

Nyomatott a „Patria” irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX. Üllői-ut 25.